

OSNOVNA ŠOLA VOJNIK

RAZISKOVALNA NALOGA

HERMAN POTOČNIK - NOORDUNG

Ali je mož, ki je sanjal zvezde, moj daljni sorodnik?

Raziskovalno področje: ASTRONOMIJA, RODOSLOVJE

Mentorica: VILMA OŠLAK

Avtor: ERNEST OBLONŠEK, 9. b

Lektorica: AMALIJA KOŽUH

Velika Raven, 21. 2. 2013

POVZETEK

HERMAN NOORDUNG, PIONIR VESOLJSKIH POLETOV IN RAKETNE TEHNIKE, je predhodnik v vesoljski tehniki in je v Sloveniji bil do leta 1986 skoraj neznan. Poznali so ga le večji znanstveniki. Leta 1986, ko pa je izšel njegov slovenski prevod knjige PROBLEM VOŽNJE PO VESOLJU, smo se začeli Slovenci zavedati, da HERMAN POTOČNIK NOORDUNG pripada rodu znanstvenikov, ki so izumili znanstveno vedo astronautiko – kozmonavtika.

V začetku 20. stoletja, ko je človek šele začel leteti z letali, so nekateri že razmišljali o poletih izven orbite, torej, kako bi premagali silo teže in osvojili planete našega osončja. Eno največjih imen, ki se je zapisalo v zgodovino tedanjega časa, je bil HERMAN POTOČNIK, pionir vesoljske in raketne tehnike, slovenskega rodu. Mož, ki je sanjal o poletu v medzvezdni prostor, je kasneje izdal tudi knjigo, v kateri se je izkazalo, da so bile mnoge njegove zamisli pravilne.

Knjiga je opisovala premagovanje gravitacije, polete v vesolje in bivanje ljudi v vesoljskih razmerah.

Tudi v svetu je bil Herman Potočnik nepoznan. Toda od leta 1929, ko je v Berlinu izšla njegova knjiga Problem vožnje po vesolju, se je vse več najpomembnejših raketnih strokovnjakov začelo zanimati zanjo, saj je bila knjiga praktično učbenik graditeljem vesoljskih plovil. V knjigi je predstavil več svojih zamisli, kot so: bivalno kolo, geostacionarni satelit, sončna elektrarna, valjasti observatorij ...

»TAKO JASNO IN TAKO NATANČNO NI KOZMONAVTIKE OPISAL ŠE NIHČE PRED NJIM.«¹

¹ <http://www.noordung.info/NoordungSlo.pdf> -elektronska izdaja slovenskega prevoda knjige, Problem vožnje po vesolju, avtor Herman Potočnik Noordung, december 2010, izdajatelj:KSEVT, za KSEVT: Srečko Fijavž,Miha Turšič, Dragan Živadinov, urednica:Narvika Bovcon , stran 15.

ZAHVALA

Ob koncu raziskovalne naloge se želim še posebej lepo zahvaliti vsem, ki ste mi s svojim trudom pripomogli, da sem nalogo dokončal:

MENTORICI: Vilmi Ošlak

RAČUNALNIČARJU: Juretu Uraniču

SLAVISTKI: Amaliji Kožuh

ZUNANJIM SODELOVALCEM: vsem anketiranim sorodnikom in sošolcem, bratu Jerneju za računalniško obdelavo, staršema za pomoč pri raziskavi in gospodu Andreju Kuzmanu iz Slovenskih Konjic za zavzeto pomoč pri izpiskih iz nadškofijskega arhiva v Mariboru in drugih matičnih knjig.

KAZALO

ZAHVALA-----	2
KAZALO-----	3
UVOD-----	4
ROD IN ŽIVLJENJE HERMANA POTOČNIKA-----	5-7
PROBLEM VOŽNJE PO VESOLJU-----	8-14
KULTURNO SREDIŠČE – KSEVT-----	15-19
ROJSTVO, NJEGOVO ODKRIVANJE IN PRIHODNOST VESOLJA-----	20-23
ANKETNI VPRAŠALNIK-----	24
REZULTATI ANKETE-----	25-27
RODOSLOVJE IN ZAPISOVANJE RODOVNIKOV-----	28-29
DNEVNIK ZAPISOV S SORODNIKI-----	30-39
IZPISKI IZ NADŠKOFIJSKEGA ARHIVA V MARIBORU-----	40-42
DRUŽINSKO DREVO-----	43
MOJI PREDNIKI V SLIKI-----	44
SKLEP O RAZISKAVI-----	45-47
SLIKE IZ DOMAČEGA ARHIVA IN IZPISKI IZ NŠAM-----	48-52
VIRI IN LITERATURA-----	53-55

UVOD

Po rodu je bil HERMAN POTOČNIK NOORDUNG Slovenec, a se je šolal v nemškem jeziku in tudi svojo edino knjigo PROBLEM VOŽNJE PO VESOLJU je izdal v nemškem jeziku. Ker je živel v času Avstro-Ogrske, je to tudi razumljivo. Posebno zanimanje pri Slovencih je o njegovem delu in identičnem poreklu vzbudila njegova knjiga, prevedena v slovenščino leta 1986, pri založbi Slovenska matica, kar bi se morali zahvaliti uredniku Sandiju Sitarju, ki je podrobno raziskal delo in življenje HERMANA POTOČNIKA, in prevajalcu Petru Srakarju, ki je to edinstveno knjigo tudi prevedel.

Letos mineva 120 let rojstva Hermana Potočnika. Opazimo lahko, da ga še vedno premalo poznamo, tudi v šoli ni nikjer omenjen v učnem programu. Menim, da bi moral tudi on imeti prostor med znanstveniki, kot sta matematik Jurij Vega, fizik Jožef Stefan idr.

Namen moje raziskovalne naloge je na enem mestu zbrati čim več podatkov o življenju in delu pionirja raketne tehnike in geostacionarnega satelita Hermana Potočnika ter jih predstaviti učencem višje stopnje na naši šoli, saj sem prepričan, da ga slabo poznajo. To svojo domnevo bom dokazal ali ovrgel z rezultati ankete, ki jo bom izvedel med učenci 7., 8. in 9. razreda. Navedel bom tudi, kdo in kako se v današnjem času trudi predstaviti Noordunga širši slovenski javnosti. Opisal bom, koliko vesolja je človeštvo že odkrilo od prve uspešne izstrelitve prvega umetnega satelita Sputnik (4. 10. 1957) v vesolje pa vse do danes.

Nadalje bom raziskoval rodoslovje – sorodstvene vezi med Hermanom Potočnikom in mano, saj je bila moja prababica, rojena Potočnik, iz Pake pri Vitanju. S pomočjo sorodnikov bom poskušal čim dlje razkriti rodbino Potočnik, prijatelji staršev pa mi bodo pomagali raziskati rodbino Potočnik v starih matičnih knjigah, urbarjih in podobno. Rodbina Potočnik je zelo stara, saj se je njeno hišno ime Potočnik in priimek Potočnik ohranilo vse do danes. Njeni predniki izvirajo še izpred leta 1841, katerega je rojen tudi Jožef Potočnik, Hermanov oče. Če bodo moje raziskave v sorodstvenih vezeh utemeljene, jih bom prispeval tudi v arhiv KSEVTA v Vitanju ali jih bom ovrgel. Razgovore s sorodniki o raziskavi sorodstva s Hermanom Potočnikom bom zapisoval v dnevnik zapiskov na terenu. V nalogi bom opisal rodoslovje, izvor priimka Potočnik, priložil bom tudi zapiske s terena. Na koncu pa bom prikazal še svojo vejo družinskega drevesa z rodbino Potočnik.

ROD IN ŽIVLJENJE HERMANA POTOČNIKA

Slika 1: Herman Potočnik kot vojak

Herman Potočnik se je rodil materi Mariji in očetu Jožefu 22. decembra 1892 v Pulju. Ko mu je bilo komaj 14 mesecev, mu je umrl oče.

Rod po očetovi strani izvira iz Slovenj Gradca, kjer je imela družina znano tovarno z usnjem. Tu se je leta 1841 rodil Hermanov oče Jožef Potočnik. Stari oče Hermana Potočnika je bil Franc Potočnik, stara mama pa je bila Jožefa Potočnik (rojena Vošnjak) iz Šoštanja, kjer so se tudi ukvarjali z usnjem.

Oče Hermana Potočnika Jožef je bil mornariški zdravnik v Pulju na Hrvaškem. V mornarico je vstopil leta 1866 kot zdravnik in takoj napredoval v zdravnika korvete, kar ustreza v kopenski vojski činu majorja. Kasneje istega leta je sodeloval v bitki pri Visu. Tam je avstro-ogrsko ladjevje premagalo italijansko mornarico. Potem je napredoval 1869 v zdravnika fregate, 1874 v zdravnika bojne ladje in leta 1890 je postal štabni zdravnik, čez štiri leta (10. marca 1894) je umrl. Po materini strani pa rod izvira iz rodu Kokošinekov, ki so bili lončarji. Prišli so iz Češke lončarit v te kraje, saj so bile potrebe tukajšnjega steklarstva velike (razcvet pohorskih glažut). Njen prastari oče je v Vitanju zgradil hišo. Poročil se je z Jožefo Srebotnik, imela sta več otrok. Eden izmed njih je bil Minkin stari oče Franc, ki je bil sodnik v Slovenj

Gradcu, poročil se je s Kamilo Orač. Imela sta osem otrok, eden izmed njih je bil Jožef, kasneje znan kot veletrgovec z vinom. Jožef se je poročil s Pavlino Delago, s katero je imel več otrok. Ena izmed njih je bila tudi Hermanova mama Marija – Minka. Mati Minka je bila veliko mlajša od svojega moža Jožefa, saj je ob njegovi smrti bila stara šele okrog dvajset let. Tako je ostala zelo mlada vdova s štirimi otroki.

Herman je imel še brata Adolfa, ki je postal višji mornariški častnik. Po upokojitvi je živel skupaj s Hermanom na Dunaju in se je šele po bratovi smrti poročil z Ilse Jasper.

Drugi Hermanov brat Avgust je imel tudi mornariški poklic, vendar je umrl že kot gojenec mornariške vojne akademije na Reki. Sestra Franzi pa se je poročila z mornariškim zdravnikom Valentinčičem, po prvi svetovni vojni zobozdravnikom v Mariboru.

Ko je Potočnikov oče umrl, se je mati Marija z otroki vrnila v Maribor k svoji materi Camilli. V tem času pa so vdove z otroki tedanjih vojakov imele tudi brezplačno karto za vlak Pula-Dunaj. Oče je umrl v Puli in tam bil tudi pokopan, zato lahko sklepamo, da so vsaj dvakrat na leto z družino obiskali tudi njegov grob. V Puli, kot vemo, je bilo takrat glavno пристanišče avstro-ogrškega ladjevja, tam so izdelovali tudi ladje in podmornice. To pa je verjetno Hermana Potočnika zelo pritegnilo k zanimanju kot otroka in vzbudilo v njem željo, da se je kasneje šolal na vojaški akademiji, pa seveda tudi zaradi tega, ker so bili strici po materini strani sami vplivni možje. Stric Gustav Kokoschinegg je bil član deželnega zbora in pozneje državni poslanec. Stric Heinrich je bil general-major avstrijske vojske. Tretji stric Josef pa je bil mariborski mestni svetnik in trgovec. Ker mu je oče zgodaj umrl, so vzgojo, vpliv in usmerjanje k šolanju prevzeli mama in njeni bratje. Tu je Herman živel do konca osnovnega šolanja. Nato je študij nadaljeval v Fischauu, kjer je opravil nižjo vojaško realko, višjo šolo iste usmeritve pa je nadaljeval v Hranicah na Moravskem. V letih 1910–13 je obiskoval tehniško vojno akademijo v Mödlingu. Končal jo je kot strokovnjak jeklenih konstrukcijskih objektov s činom poročnika. Po prvem letniku so mu vpisali: obnašanje v skladu s predpisi; ob koncu akademije pa: nekoliko svojevoljen in samozavesten, vendar pa resen in prizadeven. Že naslednje leto se je začela 1. svetovna vojna in moral je na fronto. Prvo vojno leto je bil na srbskem bojišču, napredoval je v nadporočnika, nato so ga poslali v Galicijo. V letih 1915–17 je bil zopet v Srbiji in Bosni, nato so ga poslali na soško fronto. Tako je zadnje leto vojne preživel med Sočo in Pijavo, kjer je gradil mostove in železniške proge in jih kasneje tudi rušil.

Težavne in slabe razmere na bojiščih ter najostrejše vremenske razmere so mu načele pljuča, kar je postalo zanj usodno, saj se je njegova bolezen razvila v jetiko. Po razpadu avstro-ogrske monarhije so ga leta 1919 zaradi pljučne bolezni invalidsko upokojili s činom stotnika, ko mu je bilo šele 27 let. Nato se je vrnil na Dunaj, kjer je do smrti živel pri svojem bratu Adolfu.

Medtem mu je umrla tudi mama (1918).

Od leta 1918–22 je študiral strojništvo na Tehniški visoki šoli za elektrotehniko in strojništvo na Dunaju. Leta 1925 je diplomiral kot inženir – specialist za raketno tehniko. Po diplomi se Herman ni zaposlil, saj je imel že močno načeto zdravje, ostal je pri bratu in skupaj sta si delila pomanjkanje, saj je vladala huda gospodarska kriza in velika brezposelnost. Naslednja štiri leta, ki so mu še ostala, je posvetil prihodnosti vesoljske in raketne tehnike.

Herman je živel dokaj osamljeno življenje, čeprav je bil kljub bolezni vesele narave. Tako se ni družil s tedanjimi pionirji vesoljske znanosti in tehnike, saj so ga imeli za fanta, skrbno pa je proučeval njihova dela. Najbolj ga je prevzela knjiga Hermana Obertha *Raketa v planetarnem prostoru*. Z njim si je tudi dopisoval. Medtem ko je proučeval dela raketnih strokovnjakov, se je odločil, da nekatera spoznanja prispeva tudi sam. Tako je začel pisati svojo bodočo knjigo, ki je izšla malo pred njegovo smrtjo. Izid svoje knjige je dočakal, a v istem letu izdaje knjige, 27. avgusta 1929, je umrl. Pokopali so ga na evangeličanskem oddelku pokopališča Dunaj – Simmering. Kasneje so njegov grob prekopali zaradi neplačane najemnine. Za grob naj bi skrbela bratova žena Ilse. Letos so njegov grob po temeljitih raziskavah tudi odkrili.

PROBLEM VOŽNJE PO VESOLJU

Prva njegova knjiga je izšla leta 1928 pod psevdonimom Noordung v Berlinu z naslovom Das Problem der Befahrung des Weltraums- der Raketen motor (Problem vožnje po vesolju – Raketni motor).

Od kod psevdonim Noordung? Dr. Sandi Sitar piše, da se je Potočnik gibal neprestano proti severu, nemško Nordu, da je gledal daleč v prihodnost in proti zvezdam s Severnico ob severnem tečaju svetovne osi, zato si je tudi nadel psevdonim Noordung. Seveda je o njegovem psevdonimu še več razlag in pomislekov. V knjigo je založnik vpisal leto izdaje 1929, a se je kasneje dokazalo, da je knjiga izšla leta 1928. V teh letih pa je takrat vladala huda gospodarska in politična kriza, ki se je v letih še zaostila in tako povzročila kasneje tudi svetovno vojno. V tem času pa je že zračna ladja obkrožila Zemljo (Grof Zeppelin), Einstein je odkril gravitacijska in elektromagnetna polja, meriti so pričeli električne tokove v človeških možganih (Berger) ... Knjiga je izšla točno 41 let prej, ko je človek pristal na Luni (1969 - Apollo 11), 33 let prej, ko je poletel okoli Zemlje (1961- Vostok 1) in 29 let prej, ko so izstrelili prvi umetni satelit v orbito (1957- Sputnik 1). Tako lahko tudi sklepamo, da je bila Hermanova knjiga velik pripomoček v načrtovanju in izgradnji raket in satelitov, saj so v teh letih pionirji astronautike intenzivno iskali tehnične in znanstvene rešitve ter načrte za polete izven naše orbite.

Knjiga obsega 62 poglavji s štirimi glavnimi temami:

1. V prvem poglavju opisuje premagovanje gravitacije pri vesoljskih poletih in primerno reakcijo za vesoljski pogon.
2. V drugem delu podrobno opiše izstrelitev rakete v vesolje, polet in pristanek.
3. V tretjem delu opiše bivalno kolo, možnosti bivanja v vesolju za znanstveno-tehnične namene in opazovanje vesolja.
4. V četrtem delu pa opiše kako potovati do tujih nebesnih teles.

Nadalje je knjiga vsebovala še 100 ilustracij, ki jih je narisal sam, skupaj pa je imela 188 strani A5- formata. Najprej je Potočnik podrobno opisal silo teže, njeno privlačnost k tlor, ki jo občutimo kot težo, ta pa je odločilna ovira za dvig z Zemlje in polet v vesolje (premagovanje gravitacije). Za premagovanje gravitacije pa ne pride v poštev topovski izstrel, ampak le raketni pogon. Zemlja je obdana z zračnim plaščem, ki obsega nekaj 100 km višine.

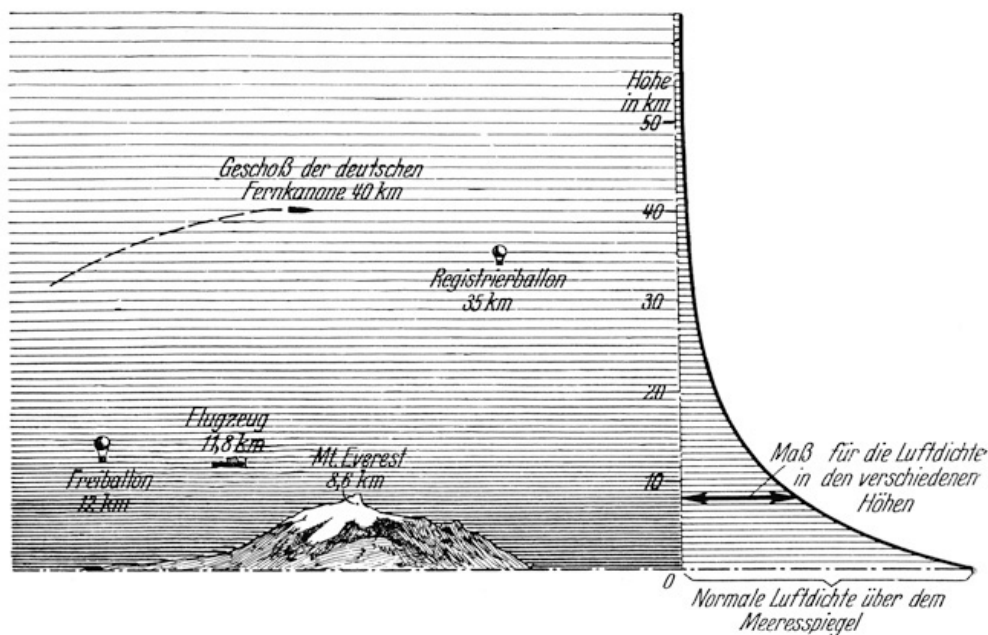
Gostota zraka, ki omogoča obstoj življenja na Zemlji, je najgostejša le nekaj km nad zemljo. Ta gostota zraka se naglo zmanjšuje, če potujemo v višino, saj je vse redkejši zrak. A kljub temu je že človeku uspelo priti na najvišjo goro sveta brez kisika (Mount Everest 8848 m). Tako je v nižjih plasteh upor večji in deluje na raketo. Vse višje nad redkejšim ozračjem pa je brezračni prostor, kjer ne bi več čutili zemeljske privlačnosti. To bi bila popolna odcepitev od Zemlje. Tako je tudi Potočnik izračunal popolno odcepitev od Zemlje z navpično izstrelitvijo rakete, hitrostjo 10.000 m/s, ki bi po 5 minutah dosegla nekako 1600 km višine. Bolj kot navpični let je predlagal let v poševni krivulji, saj je pri tem upor pri vzletu manjši. Nadalje opisuje gradnjo raket, govori o njenih učinkovitostih in delovanju v različnih fazah poleta in njenih pristankih. Za let Zemlja-breztežnostni tir- Zemlja je predlagal uporabo raketoplanov, ki bi jih uporabljali tudi za hitre prelete večjih razdalj na zemlji. Glavni problem, ki mu je ostal nerešen z raznimi eksperimenti in poskusi, je bil premagovanje in vstopanje v gostejše zračne plasti. Menil je, da s tedanjo vesoljsko tehnologijo vesoljske polete že lahko omogoča, vendar bodo minila še leta ali desetletja, preden bodo premagane vse nastale tehnične težave.

Slika2: Soba v vesoljski opazovalnici, v kateri vlada breztežnostno stanje, zato je tudi primerno opremljena: stene so v celoti obložene in opremljene z ročaji za oprijemanje. V njej ni nobenega prostega predmeta.

K-Omarica, ki jo je mogoče zapreti, za shranjevanje raznih predmetov, L-Line, skozi katere prihaja svetloba, O-Odprtine za prezračevanje, z-Ljudje se gibljejo po prostoru s preprijemanjem, a-Ljudje se gibljejo po prostoru z odrievanjem.

- Bewegungsrichtung – smer gibanja.

Slika 3: Z naraščajočo višino se izredno hitro zmanjšuje gostota zraka, kar je razvidno iz krivulje, ki je začrtana na desni strani in je z jakosti osenčena.

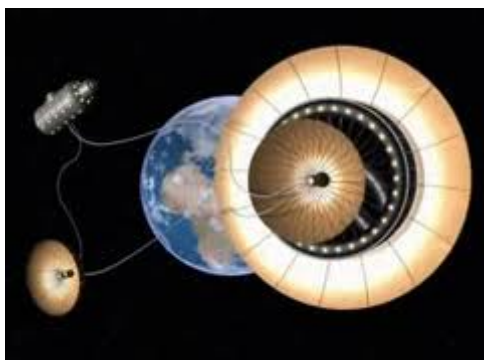
- Flugzeug – letalo;
- Freiballon – prosto leteči balon;
- Geschoß der deutschen Fernkanone – izstrelek iz nemškega daljnostrelnega topa;
- Höhe in km – višina v km;
- Maß für die Luftdichte in den verschiedenen Höhen – izmere gostote zraka na različnih višinah;
- Normale Luftdichte über dem Meeresspiegel – normalna gostota zraka nad morsko površino.

Več pozornosti pa namenja bivalnemu kolesu, ki bi Zemljo obkrožal po breztežni krožnici, to bi bila vesoljska postaja, od Zemlje oddaljena 35.900 km. Bivalno kolo bi bilo od zemeljskega središča oddaljeno 42.300 km, njegova hitrost pa bi bila 3080 m/s. Torej izumil je geostacionarni satelit, kakršnih je danes v vesolju že kar nekaj. Bivalno kolo bi se vrtelo okoli svoje osi in s tem bi ustvarilo umetno težnost, saj bi se moralo vsakih 8 sekund zavrteti okoli svoje osi, s tem bi se v njegovi notranjosti ustvarila centrifugalna sila, ki bi ustvarila umetno težnost in normalno ozračje izenačeno z zemeljskim. Ravno zato je Potočnik načrtoval postajo v obliki kolesa. Zunanji premer kolesa bi bil 30 metrov. V notranjosti kolesa bi bili prostori, namenjeni raznim raziskovalnim potrebam, kot so: laboratorij, kabineti, delavnice, kabine, kuhinja in kopalnica. Na bivalnem kolesu bi obstojala tudi krožna galerija, line pa bi služile za opazovanje Zemlje, našega osončja in daljnih zvezd.

Potem se je Potočnik spopadel z vprašanjem, kako človeku zagotoviti preživetje v brezračnem in brezplotnem prostoru. Za obstoj in delo ga je potrebno oskrbeti s hrano, vodo, zrakom, svetlobo in možnostmi komuniciranja. Tako naj bi postaja energijo pridobivala s pomočjo dveh velikih paraboličnih zrcal, ta pa bi žarčila sončno radiacijo na grelne cevi, napolnjene s tekočino. Ta tekočina bi s svojim izparevanjem gnala turbine, te pa bi proizvajale tok. Potem bi se para utekočinila v ceveh, ki bi bile nameščene na obojni strani vbočnih ogledal. Podobno napravo te vrste le manjšo bi imelo tudi stanovanjsko kolo. Observatorij pa bi služil za opazovanje vesolja, za poskuse v razmerah breztežnosti in popolnega vakuumu, v njem bi bila tudi vsa potrebna vesoljska oprema. Ti trije objekti naj bi bili med seboj povezani s kabli in cevmi in bi tudi obenem služili za preživetje, če bi kateri od drugih dveh odpovedal. Naredil je tudi načrte za dihalne aparate, skafandre, dvigala in vse, kar sodi zraven, celo dizajn za dvojne lopute (airlocks), kakršne se na vesoljskih postajah uporabljajo še danes. Nadalje je predlagal tehnične rešitve za problem prostorske stabilizacije postaje (z vrtečimi se vztrajniki) in njene prostorske premike (s krmilnimi raketami). Večina teh njegovih načrtov je sprejemljiva še danes. Če njegovemu izumu dodamo še vso današnjo elektronsko opremo, lahko rečemo, da dobimo geostacionarni umetni satelit, kakršnih je v naši orbiti že nekaj. Potočnik se je namreč takrat spoznal le na svetlobno telegrafijo, na žične telefonske povezave, najmanj pa na radijske zveze. Tako mu je manjkala vsa elektronska oprema, brez te pa si danes ne moremo predstavljati astronautike. Nato je posvetil poglavje daljšega časa bivanja človeka v vesolju. Zaradi negibanja bi lahko oslabili nekatere mišične skupine, zato jih je potrebno vzdrževati s treningom. Takšne motnje povzročijo izgubo ravnotežja in druge psihične težave. Z rednim treningom pa bi se težave zmanjšale.

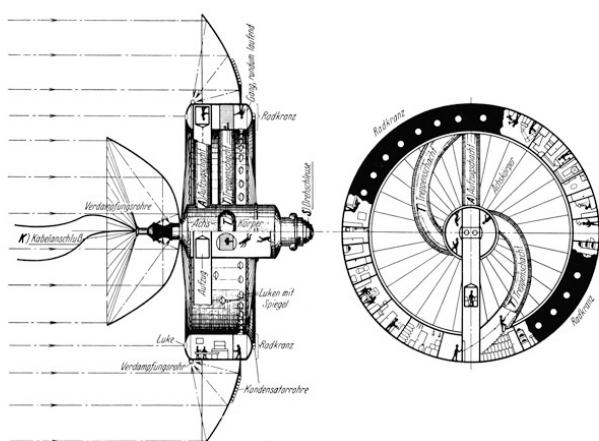

Slika 4: Bivalno kolo Potočnikove vesoljske postaje

Slika 5: Potočnikova tridelna vesoljska postaja (avtor obeh slik Simon Zajc)

V zadnjem (četrtem) delu pa Potočnik opisuje polete k tujim nebesnim telesom in k planetom našega osončja. Da pa bi poleteli do drugih zvezd in premagali to razdaljo, pa bi morali imeti energijo na jedrski ali fotonski pogon. Fotoni lahko nastanejo na različne načine, vključno s sevanjem elektronov. Nastanejo lahko tudi pri jedrskih procesih. Razlikujejo pa se od drugih osnovnih delcev v tem, da je njihova mirovna masa enaka nič, zato se v vakuumu gibljejo s svetlobno hitrostjo, ki je 299.792.458 m/s). V knjigi je tudi opisal, da je možnost življenja v vesolju, če vemo, kako veliko je. Človeštvo pa ni raziskalo še niti svoje galaksije niti najbližjih planetov svojega osončja. Ko mu bo uspelo prodreti v vesolje, bo imelo možnost potovati naprej. Verjel je v to, da še kje v vesolju obstaja inteligentno življenje, le da je povsem drugačno od našega. Širjenje dosegljivega vesoljskega prostora pa človeku da tudi možnost, da bi se srečal s takšnim življenjem. Predvsem pa je hotel Potočnik povedati, da bi s človekovo navzočnostjo v vesolju obogatil astronomska znanja, odkrival vesolje, natančno opazoval zemeljsko površje in dogajanja na njem. Vsekakor pa je bil prepričan, da bomo Zemljani sčasoma s svojim razvojem osvojili vesolje in naselili druga nebesna telesa.

Slika 6: Bivalno kolo (levo: osni presek, desno: pogled na stran, ki je stalno obrnjena k Soncu, brez zbiralnega zrcala in delno v prerezu)

Potočnikova knjiga je bila prevedena v slovenščino leta 1986, že leta 1935 prevedena v ruščino, v angleščino pa šele leta 1999 (Konstruktor raketnih izstrelkov v vesolje in direktor NASA centra Wernher von Braun je dejal, da je knjiga prelomnica v svetovni vesoljski raketni tehniki.), v hrvaščini pa je knjiga izšla šele leta 2004.

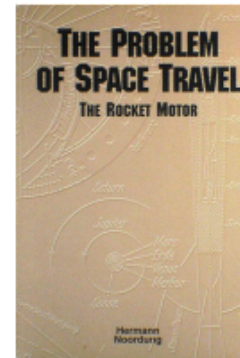
Slika 7:
Nemška izdaja
1928

Slika 8:
Ruska izdaja
1935

Slika 9:
Slovenska izdaja
1986

Slika 10:
Angleška izdaja
1995

<http://noordung.vesolje.net/vsebina/galerija.htm>

Slika 11: Hrvaška izdaja 2004

<http://www.mvinfo.hr/najnovije-knjige-opsirnije.php?ppar=413>

Gre za izjemnega človeka, ki je bil zelo dober inženir in izjemen matematik, saj so bili vsi njegovi načrti pravi inženirski načrti za dejansko izdelavo vesoljske postaje. Knjiga je vplivala na nemški krog raketnih tehnikov (Werner von Bravn) in verjetno tudi na ruskega (Sergej Koroljov). Knjiga je navdihnila tudi mnoge režiserje filmov: Pavla Kluščanceva – Pot k zvezdam 1958 in Stanleya Kubricka – Vesoljska odiseja 2001.

V spomin na tega velikega pionirja vesoljskih poletov so v Vitanju, kjer je rojstni kraj mojega starega očeta Franca Brodeja in moje prastare mame Jožefe Potočnik, (ki se je imenovala

enako kot Hermanova stara mama) njegovi privrženci uredili spominske prostore v zgradbi KSEVT-a (Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij), kjer je Herman Potočnik nekoč preživel tudi svoja otroška leta.

»Zmaga nad vesoljem!« je vzkliknil Potočnik. »Bila naj bi največja od vseh dosežkov, o kakršnih je mogoče le sanjati, bila pa bi tudi izpolnitev največjega smotra: duhovni uspeh človeštva in rešitev pred dokončnim zatonom v večnosti. Kajti le če uspe našo kulturo presaditi na tuja nebesna telesa in jo tako razširiti v vesolju /.../, se bo človeštvo zares uresničilo in počutilo bogu podobno, kot orodje višjih in vendar le iz nas izhajajočih učinkov.«¹

¹NOORDUHG.DOC, urednica Nina Vovčko, izdala Založba Rokus Klett, d.o.o.(stran 19, 20).

KULTURNO SREDIŠČE EVROPSKIH VESOLJSKIH TEHNOLOGIJ – KSEVT

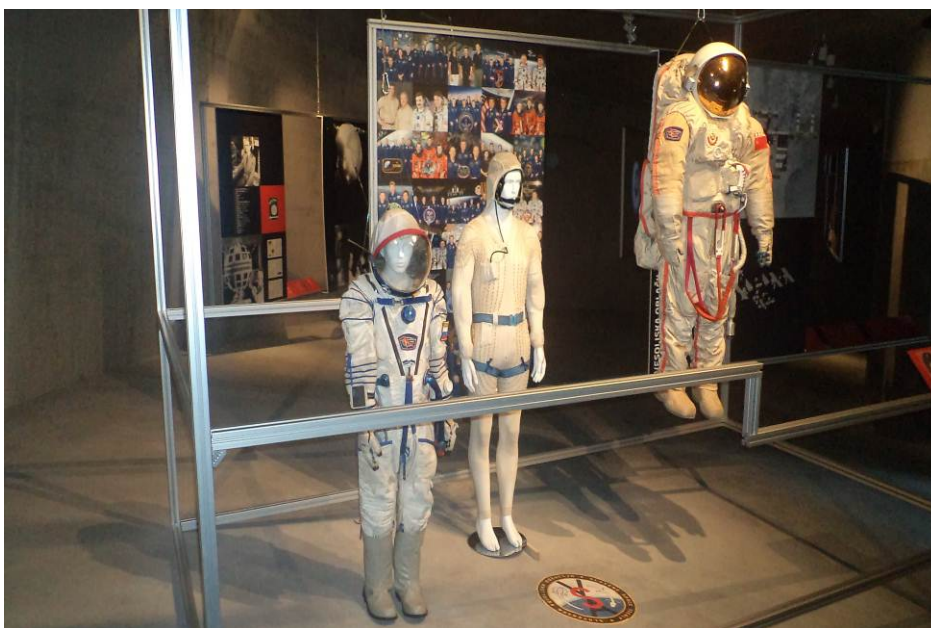
SLIKA 12: Stavba KSEVT-a v Vitanju

To je sedež zavoda, ki se ukvarja s kulturalizacijo vesolja, ter osrednji kulturni prostor v Vitanju, od koder izvira rod Hermana Potočnika Noordunga. Leta 2006 so odprli spominsko sobo v tamkajšnji graščini, kjer je bil nekoč Potočnikov ded tudi upravitelj vitanjskega gospostva. Soba je predstavljala le nekaj njegovih fotografij in njegovo knjigo, kar je tudi njegova glavna zapuščina. Leta 2012 pa so uradno odprli zgradbo KSEVT-a. Stavba je zasnovana v obliki kolesa, ki izhaja iz načrta bivalnega kolesa, dela prve geostacionarne vesoljske postaje, kakor jo je opisal Potočnik v svoji knjigi Problem vožnje po vesolju. To je delo arhitekturnih birojev Bevk-Perovič arhitekti, Dekleva- Gregorič arhitekti, Ofis arhitekti in Sadar + Vuga arhitekti. Projekt izhaja iz treh motivov. Prvi izhaja iz Noordungovih načrtov in risb geostacionarne vesoljske postaje. Drugi so oblike obstoječih vesoljskih modulov. Tretji upošteva pohorsko tradicijo steklarstva in močno povezanost ljudi z gozdom.

V osrednjem prostoru je razstava 100 Potočnikovih risb iz njegove knjige. Potem sledi opis in oris njegove življenjske poti in predstavljene so tudi zgodnje raketne tehnologije, koncepti vesoljske arhitekture, vesoljska oblačila in vloga slovenskih znanstvenikov v astronautiki. Razstavljen je tudi muzealični original prvega satelita SPUTNIK 1 ter vesoljski obleki SOKOL in OREL. Sočasno v KSEVT-u poteka še več manjših programov, začasnih razstav, konferenc, simpozijev, predavanj in drugih dogodkov, ki so vezani na temo vesolja.

Slika 13: Muzealični original prvega satelita SPUTNIK 1

Slika 14: Vesoljski obleki SOKOL in OREL

Slika 15: Na ogledu razstave o Hermanu Potočniku v Ksevtu

ENE IZMED GLAVNIH OSEBNOSTI, KI SE ZANIMAJO ZA HERMANA POTOČNIKA IN GA ŽELIJO ČIM BOLJ PREDSTAVITI SLOVENSKI JAVNOSTI IN TUDI DRUGIM, SO ZAGOTOVO:

MIHA TURŠIČ – slovenski oblikovalec, ki se je usmeril v oblikovanje breztežnostnih okolij. Leta 1998 je soustanovil oblikovalsko podjetje ASOBI. Leta 2006 je revija za dizajn ID ASOBI proglasila za oblikovalce leta, za oblikovalce svetlobnih objektov. Miha Turšič sodeluje z ruskim središčem za usposabljanje kozmonavtov »Jurija Gagarina«. Je tudi trenutni direktor Zavoda KSEVT. Delo Hermana Potočnika ga je močno navdihnilo.

DRAGAN ŽIVADINOV je gledališki režiser in umetnik, ki je umetnosti in Sloveniji pomagal vstopiti v vesolje. 15. decembra 1999 je ustanovil »Noordung Biomehaniko«, prvi nastop v breztežnostnem prostoru. Od takrat je Herman Potočnik postal središče njegovega zanimanja, odprl mu je vrata v kozmonavtsko središče Jurija Gagarina, tako je proizvedel že več eksperimentov v breztežnosti. Leta 1995 se je posvetil 50-letnemu projektu (kosmokinetični akciji Noordung). Ta projekt je sestavljen iz petih predstav, ki se zgodijo vsakih 10 let. Prva je bila 20. aprila 1995, druga 20. aprila 2005, tretja bo leta 2015, četrta 2025 in zadnja peta pa bo zaključila projekt 20. aprila 2045. leta. Igralska zasedba leta 1995 je bila 16 igralcev. Leta 2045 bo Živadinov z raketo poslal v vesolje vseh 16 igralcev (če kateri umre, pošlje nadomestek UMBOT – njegov bodoči umetni satelit) 400.000 metrov nad Zemljo in jih

postavil na 16 različnih pozicij okoli Zemlje, zraven informacijskih satelitov. Celoten projekt je namenjen odpraviti mimično gledališče in ustvariti nefizično umetnost. Prvi nastop so naredili v ruskem astronautskem letalu za vaje. Nastop v takšnem breztežnem gledališču pa je odkril ogromne spremembe, ki se dogajajo v človeškem telesu.

Dr. SANDI SITAR – umetnostni zgodovinar, ki je znanstveno proučeval delo in življenje Hermana Potočnika Noordunga. Napisal je tudi spremno besedilo k prvi slovenski izdaji Potočnikove knjige, Problem vožnje po vesolju, tudi v knjigi z naslovom Noordung.DOC ,ki je izšla leta 2009 pri založbi Rokus Klett,d.o.o., je napisal spremno študijo, skratka, velik poznavalec Potočnika.

Dr. EDVARD KOBAL – direktor Slovenske znanstvene fundacije (SZF), kjer je bil leta 1999 ustanovljen sklad Hermana Potočnika Noordunga. Sklad je namenjen za izobraževanje nadarjenih študentov na domačih in tujih univerzah na področju naravoslovja in tehniških ved. Podpora je namenjena tudi sodelovanju slovenskim poznavalcem astronautike na znanstvenih srečanjih, izdajanju poljudnoznanstvenih strokovnih publikacij o življenju in delu Hermana Potočnika. Dr. Edvard Kobal že 10 let skrbi za promocijo Hermana Potočnika in njegove knjige, še zlasti zadnje dve leti, ko je SZF izvajala projekt Noordung, tudi v obliki znanstvenega srečanja poznavalcev Hermana Potočnika iz Slovenije in ZDA odprtega za interesirane ljudi. Je tudi avtor prve žepne knjižice o Hermanu Potočniku Noordungu. Namen knjige je žepna izdaja (za vsak žep), primerna po ceni in formatu.

Dr. DUŠAN PETRAČ je slovenski fizik pri NASI in višji znanstveni sodelavec Jet Propulsion Laboratory na tehniškem inštitutu v Pasadeni ter častni občan Los Angelesa. Je glavni pobudnik za ustanovitev sklada Hermana Potočnika Noordunga. Kot fizik je specializiran za razmere, ki vladajo v vesolju(ekstremno nizke temperature, breztežnost), njegov najpomembnejši dosežek pa je sodelovanje pri infrardečem astronomskem satelitu in Spitzerjevem vesoljskem teleskopu, pri katerem je poskrbel za temperaturni nadzor supertekočega helija, ki je potreben za hlajenje infrardečih detektorjev. Dr. Dušan Petrač zelo ceni Potočnikove sposobnosti v raketni tehniki, kakor tudi napredek današnjih raketnih strokovnjakov.

ACO PLASTERNJAK – novinar, ki je leta 1969 odkril francosko knjigo avtorja Wernherja von Brauna z naslovom Zgodovina svetovne astronautike, v kateri je bilo zapisano ime Hermana Potočnika. To je v njem vzbudilo zanimanje in začel je vneto raziskovati življenje in delo Potočnika. Obiskal je še zadnjo živečo osebo Ilse Potočnik Jasper, bratovo ženo, ki je bila takrat stara 69 let. Pogovor z njo je bil nadvse zanimiv, saj mu je povedala, da so ameriški agenti prišli v njeno stanovanje, preiskali celotno zapuščino Hermana Noordunga in je bila prepričana, da je za njim ostalo še veliko načrtov, ki jih sam ni mogel več objaviti v svoji knjigi. Po njenem prepričanju so ti načrti končali v Houstonu in bi jih moral dr. Werner von Braun dobro poznati, a verjetno o tem ne bi smel nič povedati. Vemo, da je dr. Werner von Braun pravzaprav prvi odkril, kakšno je Potočnikovo mesto v zgodovini svetovne astronautike. Tema je še vedno sporna, ker je nedokazljiva, razen če bi kdaj Aco Plasternjak odšel v arhive Nase, tu pa se zopet postavi vprašanje, kaj je državna skrivnost in kaj ni, za načrte, ki so jih ameriški agenti takoj po 2. sv. vojni našli na Dunaju. Žal je ta vneti raziskovalec leta 2008 umrl.

PRIMOŽ PREMŽL je znani galerist in publicist, zbiralec in odkritelj mnogih doslej neznanih življenjskih dejstev o Potočniku. Po temeljiti preiskavi odkril 2012. leta tudi Potočnikov grob.

ANDRAŽ PÖSCHL – scenarist

SLAVKO HREN – režiser, skupaj sta ustvarila film o Potočniku z naslovom (Noordung: Herman Potočnik, pionir vesoljskih potovanj).

MARKO RADMILOVIČ – scenarist in režiser filma o Hermanu Potočniku (Mož, ki je sanjal zvezde) iz leta 1995. Oba filma razkrivata veličino Potočnikovega dela.

ROJSTVO, NJEGOVO ODKRIVANJE IN PRIHODNOST VESOLJA

Vesolje naj bi nastalo s prapokom približno pred 13,7 milijardami let. Tako so se pojavili čas, prostor in energija. Vesolje se je začelo hitro širiti in se širi še danes, vedno pa še lahko zaznamo tudi pojemajoč blisk začetka vesolja. Vesolje se bo morda širilo v neskončnost, pri tem pa se bo morda širjenje upočasnilo, nikoli pa se ne bo ustavilo. Zvezde bodo izgorele in vse bo temno in hladno – nastala bo velika ohladitev. Možno je tudi, da se vesolje širi vse hitreje, tako bo morda nekega dne galaksije, zvezde in planete raztrgalo. Zvezde v vesolju so zbrane v galaksije, v katerih je milijone, milijarde ali bilijone zvezd. V vesolju pa je nešteto galaksij.

Slika 16: Naša galaksija Rimska cesta

In kje smo mi?

Na eni izmed teh galaksij, ki se imenuje Rimska cesta, leži tudi naše osončje in naš planet Zemlja. Tako človeštvo že od svojega obstoja opazuje zvezdno nebo in neskončnost vesolja, zato je tudi znanstvena veda astronomija stara toliko kot obstoj človeštva. Astronomija je veda, ki se ukvarja z opazovanjem in razlago zunajzemeljskih pojavov v vesolju. Vemo tudi, da je prvi zapis o ozvezdju nastal že 3000 let pr. n. št. S svojim razvojem pa je človeštvo razvilo tudi tehniko opazovanja. Svoj vse večji napredek v razvoju, znanju in tehniki je človeku prinesel tudi uspeh, da je poletel v vesolje.

PRVI VESOLJSKI POLETI

4. oktobra 1957 je Sovjetska zveza v vesolje izstrelila satelit Sputnik 1.

Novembra 1957 je tudi Sovjetska zveza v večjem Sputniku 2 v vesolje poslala prvo živo bitje psičko Lajko. Žal je poginila, saj je bila vročina v kapsuli prevelika in je poginila po nekaj urah.

Prvi človek v vesolju je bil sovjetski kozmonavt Jurij Gagarin. 12. aprila 1961 je enkrat obletel Zemljo in nato varno pristal.

Nato so sledili poleti na Luno. Prvi je na Luno stopil Američan Neil Armstrong 20. julija 1969. leta. Američani so bili na Luni šestkrat, drugi narodi na Luni niso bili.

Nato je sledila tekma s poleti v vesolje med SZ in ZDA.

Najdaljši samostojni polet človeka v vesolje je opravil Rus Valerij Vladimirovič Poljakov 8.1.1994, poletel (Sojuz TM-18), na vesoljski postaji Mir LD-4 je ostal 437,7 dni, medtem je obkrožil Zemljo približno 7075- krat in prepotoval 300.765.00 km. Na Zemljo se je vrnil 22. 3. 1995 (Sojuz TM-20).

Najdaljši samostojni vesoljski polet psov Veterok (Vetrček) in Ugoljok (Ogorek), izstreljena sta bila s kapsulo Voshod 3, 1966. leta. V vesoljski tirnici sta bila 22 dni. Dolžino tega poleta niso ljudje premagali vse do odprave Skylab 2 leta 1974, kar pa še vedno velja za pse.

Vesoljski polet najdlje od Zemlje je opravila posadka Apolla 13 pri preletu temne strani Lune, na višini 254 km so bili 400.171 km od Zemlje (leta 1970).

Najhitrejši vesoljski polet je opravila posadka Apollo 10, s hitrostjo 39.896 km/h (11.1 km/s).

Največ vesoljskih poletov, kar 7, sta opravila Franklin Ramón Chang Diaz in Jerry Lynn Ross, oba iz ZDA.

Največ sprehodov po odprtem vesolju pa je opravil Rus Anatolij Jakovljevič Solovjov. Opravil je 16 sprehodov, skupaj 77 ur 41 minut, kar je časovni rekord.

Največ časa v vesolju je preživel Rus Sergej Konstantinovič Krikaljov, kar 804.371 dni.

Tako človeštvo nenehno odkriva prostranstva vesolja in izboljšuje tudi svojo tehniko. Z Zemlje opazuje vesolje z modernimi astronomskimi observatoriji, kot je v Čilu, z več teleskopi. V vesolju so teleskopi, kot je Hubblov vesoljski teleskop, ki raziskuje globine prostora. Na dosegljive planete našega osončja pošiljamo vozila – robote, kot sta Spirit in Opportunity, ki sta na Marsu pristala 2004. leta za raziskovalne namene. Satelit Hiparh je določil oddaljenost že preko 100.000 zvezd z natančnostjo. Vesoljsko plovilo Galileo je doseglo planet Jupiter 1995. leta.

Slika 17: Hubblov teleskop

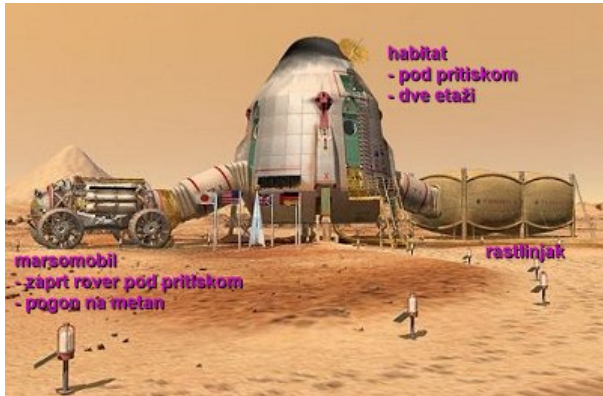

Slika 18: Sateliti, ki krožijo okoli Zemlje

V vesolju okoli nas tako kroži 6000 delujočih in 2000 nedelujočih satelitov. Koliko pa še vohunskih? Tako leto za letom človek odkriva neskončnost vesolja. Od leta 2002 so tako že vsako leto odkrili več kot 20 planetov zunaj našega osončja. Do 25. oktobra 2012 so tako odkrili že 843 planetov zunaj osončja. Le do tja pa je neskončno dolga pot, če vemo, da je Andromedina galaksija, ki je vidna v jasni noči z Zemlje, oddaljena nekako 2,5 in 3 milijone svetlobnih let. Najprej pa človeka zanima naša lastna galaksija Rimska cesta in planeti našega osončja, ki jih vneto raziskuje.

Kar je Herman Potočnik zapisal v svoji knjigi, popolnoma drži, da bo človeku uspelo priti v vesolje. Če pogledamo v leto, ko je izdal svojo knjigo –1828, takrat še človek ni poletel v vesolje, a je vendar delal ogromne načrte, izračune, skice, razlage tako kot sam Herman Potočnik. Če pa pogledamo od leta 1961, ko je prvi človek poletel v vesolje, pa vse do danes,

ko je človeštvo odkrilo že druga osončja in galaksije, torej v 51 letih, to pa je res velik korak za človeštvo. Razvoj človeka zelo hitro napreduje in seveda bo nekoč brez dvoma naselil tudi druge planete, kot je bil prepričan tudi sam Herman Potočnik Noordung.

Slika 19: V bližnji prihodnosti bo človek naselil druge planete Slika 20: Neskončnost vesolja z galaksijami

Mož, ki je sanjal zvezde tako kot Potočnik, je bil tudi pesnik Gregor Strniša, ki mu je vesolje pomenilo nenehen izziv, napisal je tudi to pesem:

TJA DALEČ MED ZVEZDE...

Ti, ki so šli daleč, so pripovedovali,
da je tam več in več, preveč zvezd.
Ne samo nad glavo, celo pod nogami
in kot jabolko pod nogami rodni planet ...

Tako bodo naši zanamci nekoč zagotovo odšli na izlet po vesolju, če ne celo na dopust na bližnji planet.

ANKETNI VPRAŠALNIK

HERMAN POTOČNIK NOORDUNG

Pozdravljen/-a! Sem učenec 9. b razreda in pripravljam anketo o HERMANU POTOČNIKU NOORDUNGU. Anketa je anonimna in zahteva samo obkroževanje odgovorov.

1. Ali veš, kdo je Herman Potočnik Noordung?

- a) da b) ne

Če si na 1. vprašanje odgovoril/-a z DA, reši naslednje vprašanje.

2. Preko katerega vira si spoznal/-a H. P. Noordunga? (Možnih je več odgovorov.)

- a) šola b) televizija c) radio d) časopis e) internet f) drugo

3. Ali veš, kaj je KSEVT (Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij)?

- a) da b) ne

Če si odgovoril/-a z DA, odgovori na naslednje vprašanje.

4. Ali bi rad/-a obiskal/-a KSEVT?

- a) da b) ne c) mogoče d) sem že obiskal/-a

Hvala za odgovore.

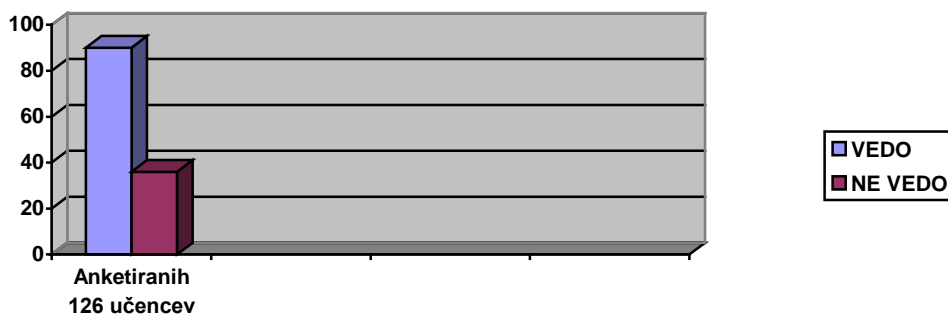
Ernest Oblonšek

REZULTATI ANKETE

Z anketo sem hotel preveriti, koliko učencev predmetne stopnje (7.,8. in 9. razred) sploh pozna Hermana Potočnika, preko katerega vira so ga spoznali, ali vedo, kaj je KSEVT in ali so v KSEVT-u že bili in če bi ga želeli obiskati.

Vseh anketiranih je bilo 128 učencev. Pričakoval sem, da Hermana Potočnika že poznajo, saj sem o njem tudi sam bil prvič seznanjen preko šole, prepričan pa sem bil, da je premalo razpoznaven in obiskan KSEVT (Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij), kar je pokazala tudi anketa.

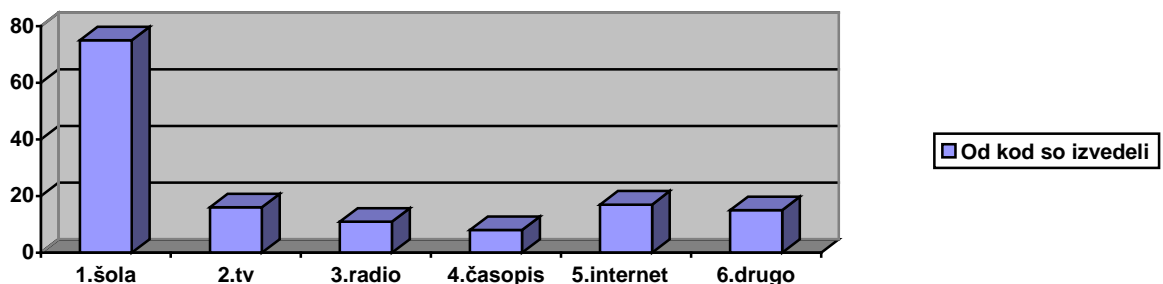
1. Od 128 anketiranih učencev sta bili 2 anketi neveljavni. Torej od 126 učencev Hermana Potočnika pozna 90 učencev, 36 še zanj ni slišalo.

1. Grafični prikaz 1

2. Preko katerega vira so izvedeli za Hermana Potočnika?

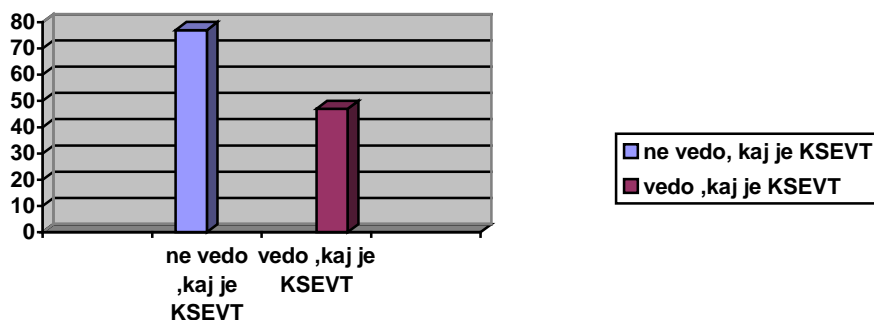
Največ učencev (75) je odgovorilo, da so zanj izvedeli v šoli, 16 učencev se je z njim seznanilo preko televizije, 17 učencev preko interneta, 15 učencev je navedlo drugo. 11 učencev je zanj zvedelo preko radia in 8 preko časopisa.

2. Grafični prikaz 2

3. Ali vedo, kaj je KSEVT?

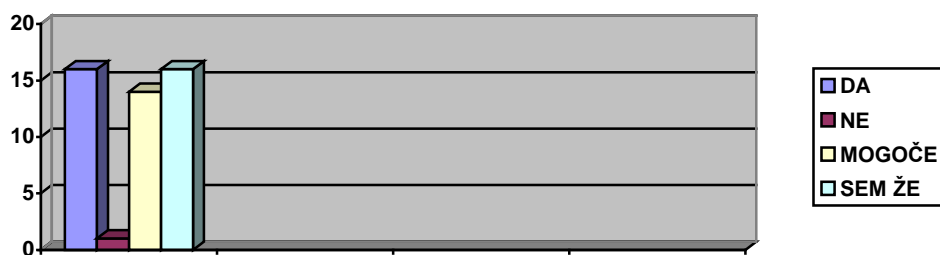
47 jih je odgovorilo, da vedo, kaj je KSEVT, 77 učencev pa ne vedo (41 anketiranih pozna Potočnika, a ne vedo, kaj je KSEVT, in 36 je bilo takih, ki za Potočnika nikoli niso slišali). Torej skupaj ne ve za KSEVT 77 učencev.

3. Grafični prikaz 3

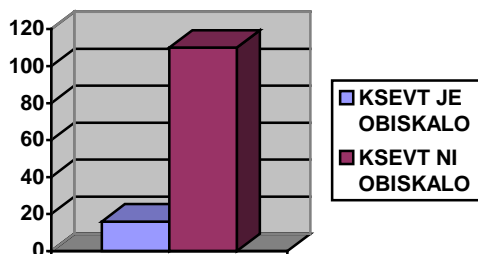
4. Ali bi radi obiskali KSEVT?

16 učencev je odgovorilo z da, 16 učencev je odgovorilo, da so KSEVT že obiskali, 14 učencev ni prepričanih, da ga bo, 1 učenec pa ne bi rad obiskal te ustanove.

4. Grafični prikaz 4

Rezultati ankete so potrdili moje dvome. Od 126 anketiranih jih večina (90) Potočnika pozna, večina (75) je zanj slišala v šoli, večina (77) ne vedo, kaj je KSEVT, in večina (110) še tam nikoli ni bila.

5. Grafični prikaz 5

In kaj je glavni vzrok, da učenci še niso obiskali KSEVT-a? Menim, da je glavni vzrok, da se učenci s Hermanom Potočnikom sploh ne srečamo, da ni nikjer omenjen v učnem programu. Izvemo pa, če nas same to zanima na internetu, ali nam o tem kaj povedo učitelji, ali imamo na to isto temo tudi kakšno ekskurzijo. Vsekakor bi moral imeti Herman Potočnik svoj prostor vsaj v učnem programu pri izbirnem predmetu astronomija.

Dr. Janko Rupnik, ki je bil profesor na mariborski Pravni fakulteti, tudi domačin iz Vitanja, je začel »lov za Potočnikom« in odkril, da je njegov daljni sorodnik in da rod Potočnika izvira iz Pake pri Vitanju. Zgražal se je tudi nad tem, da o Potočniku ni v naših učbenikih niti besedice, pa gre le za znanstvenika svetovnega merila, za vizionarja poleta na mesec, konstruktorja vesoljske postaje in pionirja geostacionarnega satelita. Ameriške in ruske postaje so izdelane na principih, kot jih je postavil Herman Potočnik.¹

¹www.dlib.si/preview/URN:NBN:SI:DOC-DWMGDLA3/4bfdd046-1d60-4d06-bf36-8b774ee10421?&language=eng

RODOSLOVJE IN ZAPISOVANJE RODOVNIKOV

RODOSLOVJE

Rodoslovje ali genologija je zgodovinska veda, ki zasleduje in proučuje družinsko poreklo. Tu gre za uporabo pisnih, ustnih virov, zakonskih zvez, živih in preminulih sorodnikov ter starih matičnih in krstnih knjig, dedovanj, tožb idr. Z uporabo vsega tega pridemo do družinskega drevesa. Na kratko pomeni to iskanje svojih prednikov ali raziskovanje družinske zgodovine.

Kot vemo, je že stara zaveza imela veliko rodoslovja – pisanje rodovnikov, ki so bili potomci Adama, Noeta in tudi Abrahama. V srednjem veku se je tako začelo zapisovanje kraljevih rodov. Prve take kronike so zapisovali menihi, ki so dokumentirali ustna izročila rodovnikov svojih kraljev. V letih 1100–1500 so izdelovali (modro-krvne) rodovnike, šlo se je predvsem za pravice do prestola. Po tem obdobju so pričeli nastajati tudi rodovniki (navadnih) ljudi.

KAKO SO NASTALI PRIIMKI?

Že sam izraz priimek nam pove, da je to ime, ki stoji pri imenu in skupaj z njim poimenuje ljudi.

V davnih časih je bilo malo ljudi in živeli so v majhnih vaseh, tam priimki niso bili potrebni, zadostovala so imena. Ko pa so sčasoma nastajala večja mesta, je bilo tudi več enakih imen, več Francev, Mick, Janezov in jih je bilo potrebno ločiti.

Priimki so nastali na različne načine:

- po rodbinskem poimenovanju (Habsburžani, Celjski, Romanovi ...);
- po dejanjih (bizantinski cesar Vasilij – UBIJALEC BOLGAROV, Marija KRVAVA – Škotska, Ivan GROZNI – Rusija ...);
- po osebnostnih značilnostih (Leopold KREPOSTNI, Albert ZAPRAVLJIVI, Rihard LEVJESRČNI ...);
- po načinu vladanja (Janez BREZ DEŽELE, Karel VELIKI, Ludvik XI SONČNI kralj ...);
- po krstnih imenih (Trdko-TRDKOVIČ, Petar –PETROVIČ, Jure – JURKOVIČ ...);
- po krajih, od koder so prihajali (Fridrik ŠTAJERSKI, Hema KRŠKA, Hendrik FLANDRIJSKI ...);

V sr. veku pa so cerkveni in posestni fevdalci opustošeno slovensko zemljo kolonizirali. Ker pač tedanjih domačih kmečkih podložnikov ni bilo veliko, so tu naselili kmete iz Bavarske, Tirolske ali zg. Koroške. Tu so poznani priimki iz teh časov: Primic – pomeni vazal ali dedni najemnik, Vidmar – je bil nekoč zakupnik na cerkveni zemlji (Vidmu), Rutar in Novak – bivata na rutah ali novinah, iztrebljenem svetu, kjer je prej rastel gozd (od takšnega iztrebljenega sveta ni bilo treba dajati desetine, so mi povedali moji predniki, saj imamo tudi mi NOVINO, pri starem očetu pa tudi RUT). To se je videlo tudi iz tedanjih priimkov, kot so: Švabi, Šmiti, Intiharji ... Prav tako so se v mesta naselili številni trgovci in obrtniki iz srednje in južne Evrope, kar se je tudi videlo iz tedanjih priimkov, kot so: Lah, Turk, Hrvat Čeh ... Tako so nastali tudi priimki tedanjih obrtnikov, ki so izhajali iz poklicev, kot so: Kovač, Kuhar, Pintar, Kolar, Mesar, Kmet, Žagar, Ribič, Mlinar, Tišlar ... ;

- po živalskih značilnostih (plah kot zajec – Zajec, požrešen kot volk – Vovk, kosmat kot medved – Medved ..., naše hišno ime je izpeljanka iz orla – ORLIČ.);
- po imenih (Miha – MIHAVC, Florjan – FLORJANČIČ, Janez – JANEŽIČ ...);
- po človeških značilnostih (Plešec, Grbec, Pukel, Starec, Šantelj, Pezdirc, Zver, Dihur, Divjak, Smrkolj, Suhač, Prešeren...).

Priimke so dobili tudi popotniki, potepuhi, begunci, trgovci, kot so: Cigan, Mejač, Primorc, Furlan, Dolenc, Hrvat ...

Nekateri kmetje pa so dobili priimke po ledinskih značilnostih njihovih posesti. Kmet, ki je živel v kotu doline, je bil Kotnik ali Kotar. Tisti, ki je živel pod ostrim vrhom, je bil Ostrovrhar, tisti, ki je prebival med stenami, je bil Steničnik, Stenšek, Steninček, v dolini je bil Dolinšek, pod bregom Podbregar, na klancu Klančnik, na planini Planinc, med smrekami Smrekar ...

Kje pa je imel kmetijo POTOČNIK?

Seveda ob potoku, verjetno mu je potok ob močnem nalivu tudi odnašal zemljo in jo spodjedal.

Tako so nastali priimki. Za časa vladanja Marije Terezije pa so uvedli Terezijanski kataster (to je bilo lastništvo nad zemljiščem, ki temelji na izmeri lastniških mej). Da pa bi lahko zapisali premoženje ljudi, so takrat določili tudi hišne številke in k imenom zapisali tak značilni priimek ali poimenovanje.

Priimek POTOČNIK je v Sloveniji dokaj razširjen, saj je uvrščen na 7. mesto. Najbolj je razširjen v podravski regiji, na to mu sledita še gorenjska in savinjska regija.

DNEVNIK ZAPISOV S SORODNIKI

V tej nalogi bi rad raziskal sorodstveno vejo po strani moje mame Barbare in morebitno vez med mano in Hermanom Potočnikom. Namreč stara mama moje mame Barbare, po strani njenega očeta, je bila Jožefa Potočnik, rojena 1891 na Paki pri Vitanju, na posestvu Potočnik.

Slika 21: Kataster domačije Potočnik iz 19. stoletja
(<http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=216804>)

1. ZAPIS

Velika Raven, 18. 11. 2012

Razgovor opravim z mojo mamo Barbaro Oblonšek (dekliški priimek Brodej), rojena 1965. leta (hišno ime Orlič).

1.1. KAJ TI JE POZNANO IZ RODBINE POTOČNIK?

Že od nekdaj me je zanimalo, od kod izhajam, kdo so bili moji predniki, zato sem svojega pokojnega očeta že kot otrok tudi dosti spraševala, on pa mi je zvečer na topli peči ali v postelji namesto pravljic pripovedoval o svojih starših, starih starših, njihovih značilnostih, lastnostih, pomembnih dogodkih in delu. To so bili tako lepi dnevi, da jih ne bom nikoli pozabila. Ker pa mi je moral eno in isto stvar večkrat povedati, sem si tudi veliko zapomnila.

Moj oče je bil Franc Brodej, doma v Breznu pri Vitanju (3.10. 1926), njegov oče je bil tudi Franc Brodej, ki se je poročil z Jožefo Potočnik, doma iz Pake pri Vitanju. Njen oče je bil Johan Potočnik, kako je bilo ime njegovi ženi nisem prepričana, mislim, da je oče pravil, da jim je bilo ime Mima – Mimika. Moj oče Franc je prinesel tudi sliko za spomin, ko sta bila z bratom Antonom – Tončem pri sv birmi. Tonču so boter njegov stari oče(Johan Potočnik), mojemu očetu Francu pa stric Tonč (sin Johana Potočnika ali brat njune mame).

Mama mi še pove, da je bil njen praded Johan Potočnik tudi vitanjski župan. Na Paki je imel večjo kmetijo, bil je zelo gospodaren in imel tudi veliko denarja. Otrokom, ki so se poročili, je sam izplačal doto. Če pa bi kateri otrok bil tedaj kaj kupil, npr. posest, vole ..., pa ni dal denarja, ampak je ves denar nalagal v tedanjo hranilnico. Imel ga je veliko, tako da bi si z njim lahko kupil več posesti. Denar je tako dolgo varčeval, da mu je na koncu ves propadel. Nosil je tudi zlat uhan, kar je bilo za tisti čas nekaj posebnega, saj so uhane nosili le moški iz višjega sloja, ki naj bi bili premožnejši. Imel je tudi brate in sestre, pozabilo se je njihovo število in imena.

JOHAN POTOČNIK in MIMA POTOČNIK sta imela 10 otrok.

To so bili:

1. JOŽEFA POTOČNIK (1891) - Ernestova prababica. Poroči se na posestvo v Brezen k Brodeju, njen mož je Franc Brodej. Imata 6 otrok. To so bili: Mimika (1913), Kondrad (1919), Anica (1922), Milica (1924), Franc (1926) – Ernestov stari oče in Anton (1929).

2. MONIKA POTOČNIK – se poroči v Dolže pri Slovenj Gradcu in ima družino.

3. DOMIN POTOČNIK (1906) – umre mlad, neporočen, brez družine.
4. FRANČIŠKA POTOČNIK (1912) – se poroči k Rošarju v Brezen pri Vitanju. To je sosed od Brodejev, tako da sta sestri Jožefa in Frančiška po poroki postali sosedi. Ima 6 otrok.
5. NANIKA POTOČNIK postane redovnica in odpotuje v Ameriko v Čile. Večkrat piše tudi sestri Jožefi, njenim otrokom pa pošlje tudi pisanke. Oče Franc moji mami Barbari pove, da je dobil velikega čokoladnega zajčka za veliko noč, sestra Mimika pa zlato ogrlico in dekliško torbico, da jim je teta večkrat kaj poslala, prišla je tudi na obisk. Ostane v Čilu, kjer tudi umre, brez otrok.
6. MIMA POTOČNIK (1899) – ostane doma, se ne poroči, nima otrok, pomaga pri delu na kmetiji.
7. FRANC POTOČNIK (1898) – ostane doma, prevzame posestvo na Potočnikovem na Paki, se poroči in ima 7–8 otrok.
8. TONA POTOČNIK – poroči se v Mislinjski graben k Trjenku, ima družino(boter Franca Brodeja – Ernestovega starega očeta).
9. JOHAN POTOČNIK – poroči se s Požigovo Cilko, imata družino, živita v Požigovi koči.
10. ALOJZIJA POTOČNIK – se poroči k Počvavniku, ima družino.

1.2. ALI VEŠ, KDO JE BIL HERMAN POTOČNIK NOORDUNG?

Sem že slišala veliko. Ukvarjal se je z vesoljsko tehniko. Mislim, da je bil prvi, ki je naredil načrt za satelit, napisal je knjigo Problem vožnje po vesolju. Bil je zelo šolan. Mislim, da je bil vojaški častnik, kasneje inženir za rakete in mlad je umrl. V Vitanju je KSEVT, v katerem so prostori, posvečeni njemu. Kolikor sem prebrala iz časopisov, tudi njegovi predniki izvirajo iz Vitanja.

1.3. ALI MISLIŠ, DA SI Z NJIM V SORODU?

To ne vem, čeprav je priimek moje babice po očetovi strani Potočnik, lahko pa da je kakšno daljno sorodstvo, nikoli se ne ve, dokler ne raziščeš stvari do konca.

2. ZAPIS

Brezen, 29. 12. 2012

Pogovarjam se z maminim sestričem Jožetom Skokom (rojen leta 1941, hišno ime Babč).

2.1. KAKO JE BILO IME VAŠEMU PRASTAREMU OČETU POTOČNIKU, ALI JE IMEL KAJ BRATOV ALI SESTER?

To pa ne bi vedel. Vem pa, da je bil v Vitanju župan, nosil je uhan in imam tudi njegovo sliko. Če je imel brate ali sestre, tudi ne vem.

2.2. ALI VESTE, KAKO JE BILO IME NJEGOVI ŽENI?

Ne, to ne vem.

2.3. KOLIKO OTROK STA IMELA?

Imela sta 10 otrok. Prva je bila moja stara mama Jožefa Potočnik (1891). Ostali ne vem, kdaj so se točno rodili, vem pa imena. To so še bili:

FRANCKA (1912) – poroči se k Rošarju v Brezen.

NANIKA – redovnica v Čilu, tja je z ladjo plula 6 mesecev (Čile di Santiago Punte arinaso), tam tudi umre.

MINKA-MIMA (1899) – ostane doma.

MONIKA – se poroči v Dolže pri Slovenj Gradcu.

TONA (1904) poroči se k Trjenku v Mislinjski graben.

FRANC – prevzame posestvo na Paki od svojih staršev, ima družino.

JOHAN – se poroči, ima družino.

ALOJZIJA – se poroči k Počvavniku, ima družino.

DOMIN (1906) – umre brez družine.

2.4. ALI VESTE, KDO JE BIL HERMAN POTOČNIK?

Ja, mi je poznan, izdelal naj bi bil prvi raketni motor ali nekaj podobnega, izdal je tudi knjigo o svojem delu, naslova ne vem. V Vitanju je njegova spominska soba v prostorih KSEVTA.

Tam sem že tudi bil.

2.5. ALI VESTE, KAJ POMENI KRATICA KSEVT?

Ne natančno, vem pa, da je povezano z vesoljem. Tam se srečujejo vsi, ki se zanimajo za vesolje in za Potočnika.

2.6. ALI MISLITE, DA STE V SORODU S POTOČNIKOM?

Priimek se že ujema s priimkom moje stare mame Jožefe Potočnik. Ker pa še to v sorodu ni nihče raziskal, tudi jaz tega ne vem.

3. ZAPIS

Brezen, 12. 1. 2013

Danes obiščem sorodnika Antona Rošerja iz Brezna (rojen 1947. leta, hišno ime Rošar).

3.1. ALI VESTE IME IN LETO ROJSTVA OČETA VAŠE MAME FRANČIŠKE ALI VAŠEGA STAREGA OČETA POTOČNIKA?

Mislím, da je mama pravila, da jim je bilo ime Johan – Janez, nekako tako, nisem prepričan. Rojen pa je moral biti okoli leta 1860.

3.2. KAJ ŠE VESTE O NJEM?

Da se je za tisti čas poročil zelo mlad, kot je pravila mama, je bil star okoli 20 let. Poročil se je z eno Konačnikovo iz Vitanja, kako ji je bilo ime, pa ne vem. Tudi to vem, da je bil vitanjski župan. Doma na Paki je dobro gospodaril in imel veliko denarja. Moja mama je za doto dobila par volov pa še nekaj denarja. Drugače pa je bil skopuh, denarja ni dal od sebe in tudi otrokom ni finančno pomagal, tudi če so ga vneto prosili. Na koncu mu je ves denar propadel v posojilnicah – bankah, saj se je z leti spreminjal in imel manjšo vrednost. Imel je tudi zlat uhan in brke. Imam tudi njegovo sliko.

3.3. ALI VESTE, KOLIKO BRATOV IN SESTER JE IMEL?

Koliko sem si zapomnil, mislim, da je imel enega brata in dve sestri. Brat se je poročil k Vrisku v Vitanje, to je stari oče Cirila Potočnika iz Stenice pri Vitanju. Ena sestra se je poročila k Rezarju v Vitanje, za drugo ne vem. Kako jim je bilo ime, pa ne vem.

3.4. ALI VESTE, KDO JE BIL HERMAN POTOČNIK NOORDUNG?

Ja, mi je poznan. Napisal je knjigo Kako poleteti v vesolje, bil je zelo šolan. Mislim, da je bil oficir, mlad je umrl. V Vitanju je njemu posvečena stavba KSEVT. Zanj se zanimajo vsi, ki se ukvarjajo z vesoljem. V KSEVTU so bili že Američani in Rusi.

3.5. ALI VESTE, KAJ POMENI KRATICA KSEVT?

Nekaj, kar je povezano s Potočnikom, z vesoljem, astronomi ali nekaj podobnega, točno ne znam definirati.

3.6. ALI MISLITE, DA STE S HERMANOM POTOČNIKOM V SORODU?

To pa ne verjamem. Priimkov Potočnik je veliko, mislim, da izvira od drugod, čeprav so se moji predniki pisali Potočnik. Lahko pa tudi, da bi bila to daljna »žlahta«. Toda to še ni nihče raziskal. Mislim, da je to zelo težko dokazati.

4. ZAPIS

Vitanje, 14. 1. 2013

Pogovarjam se s sorodnikom Cirilom Potočnikom iz Vitanja, rojenim leta 1956.

4.1. ALI POZNATE KAJ ZGODOVINE SVOJIH PREDNIKOV POTOČNIKOV?

Ker me je to zanimalo, vem zgodovino Potočnikov nazaj do svojega prastarega očeta.

4.2. KAKO MU JE BILO IME? JE IMEL KAJ BRATOV IN SESTER?

Bil je Johan Potočnik in je imel sinova Johana in Franca ter še dve hčeri.

Prvi sin Johan je prevzel posestvo in ostal doma pri Potočniku, se poročil, imel je 10 otrok.

Bil je tudi vitanjski župan. Nekaj imen njegovih otrok še vem, nekaj sem pozabil. Vem za: Pepco – Jožefo (poročila se je k Brodeju), Francko (poročila se je k Rošarju), Mima (tista teta je ostala doma), Franc (prevzame kmetijo na Potočnikovem), Nanika (ta pa je bila redovnica v Čilu, za njo vem malo več, ker si je dopisovala z mojim očetom Cirilom. Kot usmiljenka se je preimenovala v Baziliso Ano Potočnik. Rojena je bila 17. 6. 1896. Za ostale pa ne vem več.

Drugi sin je bil Franc Potočnik, ta je bil moj stari oče.

4.3. KAJ VESTE O STAREM OČETU FRANCU POTOČNIKU? ALI JE IMEL KAJ OTROK?

Vem samo to, da je bil moj stari oče in imel je velik vojaški čin, kot nekakšen vojaški častnik ali nekaj podobnega. Njegov brat Johan, ki je ostal doma na posestvu, pa sem že povedal, da je bil župan v Vitanju. Tako, da so v tedanji družbi tudi nekaj veljali. Ker je stari oče Franc imel velik in močan vpliv v vojaških krogih, je tako zaščitil in izvlekel svoje sinove, da jim ni bilo treba tako dolgo služiti vojsko. Kdaj je bil rojen, tega ne vem. Imel je 5 otrok. To so bili:

1. CIRIL (rojen 1900, to je bil moj oče, ki se je rodil prvi, jaz pa sem tudi Ciril in sem edinec),
2. JOŽEF (rojen 1902, ni bil poročen in nima otrok),
3. ALOJZIJA (rojena 1906, se ne poroči in nima otrok),

4. LIZIKA(rojena 1909, je sestra usmiljenka, kasneje spozna moškega, izstopi iz reda usmiljenk, se poroči, brez otrok, na stara leta vneto pomaga v vitanjskem župnišču in pri raznih cerkvenih opravilih),
5. JOHAN (rojen 1911, se poroči k Vrisku in je znani fotograf – Vrisk,ostane brez otrok).

4.4. ALI VESTE, KDO JE BIL HERMAN POTOČNIK NOORDUNG?

Da, vem. Bil je časnik, izdal je knjigo. Bil je zelo nadarjen, saj je vse izračune naredil dokaj natančno, brez vsakega računalnika in pri svojih menda 37 letih že umrl. Verjetno, če bi dlje živel, bi s svojim znanjem in nadarjenostjo prišel zelo, zelo daleč. Pisal je o poletu v vesolje in bil prepričan, da bo človek brez dvoma poletel v vesolje, pa se tudi ni nič zmotil. V Vitanju je KSEVT, središče evropske vesoljske tehnike, tam je vse o njegovem delu in življenju ter razvoju vesolja.

Za Hermana Potočnika se tudi sam zanimam, ker si je v času svojega življenja dopisoval z mojim očetom Cirilom. Pošiljal bi mu naj nekakšne članke, ki so bili objavljeni v tujih časopisih o njegovem delu. Samo da teh člankov oče nikoli ni dobil, dobil je le golo pismo z njegovo vsebino. Po pripovedi mojega očeta Cirila naj bi te pomembne članke prestregli na meji, ker so pregledovali pošto. Zato je Herman Potočnik pričel pisati teti Naniki Potočnik (rojena 1896, tista, ki je bila v Čilu v Ameriki za redovnico), ta pa je pisma potem pošiljala k mojemu očetu Cirilu. Tudi v teh pismih naj bi bili njegovi članki, pa njegovih člankov oče zopet ni dobil, vedno le pismo z vsebino.(Te članke naj bi prestregle tedanje tajne službe.)

4.5. ALI SE JE OHRANILO KATERO NJEGOVO PISMO?

Ne, tega pa ni več, o tem mi je oče le pripovedoval, jaz ga nisem nikoli videl.

4.6. ALI MISLITE, DA STE Z NJIM V SORODU?

To ne vem. Zagotovo pa je bila med njimi neka povezava, če si je z njimi dopisoval. Morda so bili dobri prijatelji, morda je s starim očetom Francem bil skupaj v 1. sv. vojni, ker sta imela oba višje čine. Stari oče je moral biti star takrat okoli 50 let, saj ne vem točno letnice rojstva, Herman pa je bil takrat star 22 let, moj oče Ciril – sin prej navedenega Franca pa 14 let. Lahko pa da je bilo kakšno zelo daljno sorodstvo, tako daljno, da se o tem ni več govorilo, o tem pa mi oče ni nikoli pripovedoval. Lahko da so kaj vedeli tudi moji strici in tete, a so že

vsi pomrli, otrok pa niso imeli, saj sem jaz edini vnuk Franca Potočnika. S kako pomembnim človekom si je dopisoval, tega pa moj oče ni vedel, vedeli so pa verjetno tisti, ki so pošto odpirali.

5. ZAPIS

Brezen, 19. 1. 2013

Pogovarjam se s sorodnikom Jožetom Brodejem iz Brezna pri Vitanju (rojen leta 1964, hišno ime Brodej).

5.1. ALI POZNAŠ SVOJE PREDNIKE POTOČNIKE?

Poznam svojo staro mamo Jožefo Potočnik iz ohranjenih slik. Nekaj mi je o njej povedal moj pokojni oče Kondrad. Ker mi je zgodaj umrl, vem o njej in Potočnikih bolj malo.

5.2. ALI VEŠ, KAKO JE BILO IME STAREMU POTOČNIKU, OČETU TVOJE STARE MAME JOŽEFE, IN ALI VEŠ KAJ O NJEM?

Ne, ne vem, imam pa nekaj starih fotografij, ki so se ohranile še od stare mame Jožefe. Na teh fotografijah so mi starejši sorodniki pokazali tudi njega. Te stare fotografije zbiram v album, ob njih si delam zapiske, kdo je na fotografiji. Nekatero so že tako stare, da preprosto nobeden več ne ve, kdo je na teh slikah. Gotovo je na teh fotografijah kateri od Potočnikov. Ugotovil sem, da je to dragocena stvar, saj predstavlja moje prednike in dobil sem navdih.

5.3. ALI VEŠ, KOLIKO BRATOV IN SESTER JE IMELA STARA MAMA JOŽEFA?

Vem, da jih je bilo veliko, točno koliko ne vem. Poznal sem teto Francko (bili so naša soseda, pri Rošarju), pa teto Mimo (ki so ostali doma pri Potočniku), eden je prevzel posestvo, mislim, da Franc. Ena je šla v Ameriko za redovnico, eden se je poročil v Mislinje. Veliko jih je bilo, tako da imamo zelo veliko sorodstvo, drugega ne bi vedel.

5.4. ALI VEŠ, KDO JE HERMAN POTOČNIK NOORDUNG?

Vem. Poznam cel njegov življenjepiš, prebral sem že njegovo knjigo, hodim na razne prireditve, ki so posvečene njemu.

5.5. ALI VEŠ, KAJ JE KSEVT?

Da, to je dnevna hiša Vitanja, kot mi tukaj pravimo. To je kulturna dvorana v Vitanju, v tem prostoru je tudi razstava o Hermanu Potočniku in vesoljskih tehnikah. Drugače je to Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij. Ker sem v občini Vitanje svetnik, sem s Ksevtom zelo povezan.

5.6. ALI MISLIŠ, DA SI S HERMANOM POTOČNIKOM V SORODU?

Tega ne vem, vsekakor pa bi to tudi sam rad raziskal.

6. ZAPIS

Paka, 13.1. 2013

Pogovarjam se z Jelenko Veroniko, doma na Paki pri Vitanju, rojeno 1923. leta (hišno ime Štukar).

6.1. ALI STE POZNALI POTOČNIKE IZ PAKE PRI VITANJU?

Ja, seveda, saj sem bila njihova sosedka. Doma sem bila pri Požigu (hišno ime). Stari Potočnik je bil Franc, tisti, ki je ostal doma in prevzel grunt. Imel je še veliko bratov in sester. Za nekatere še vem, za druge pa sem že pozabila. Spomnim se tete, ki so ostali doma in pomagali bratu Francu na kmetiji in varovali so njegove otroke. Teta Nanika so šli v Ameriko v Čile za redovnico. Starejša Jožefa, klicali so jo Pepca, se je poročila k Brodeju v Brezen, njena najmlajša sestra Francka pa k Rošarju, tudi v Brezen, k sosedom. Domin je mlad umrl, eden se je poročil v Mislinje, za druge pa že ne vem. Ena je bila še Alojzija, Pepček je bil njen sin in postal potem moj mož. Johan je za ženo vzel mojo teto Cilko (Požigovo), živel sta v naši Požigovi koči. Čeprav sem stara 90 let, se še nekaterih kar dobro spomnim, drugih se pa že težko.

6.2. ALI STE POZNALI OČETA OD FRANCA POTOČNIKA?

Ne, tega pa se ne spomnim.

6.3. ALI VESTE, KAJ JE KSEVT?

Ne, tega tudi ne vem.

6.4. ALI STE ŽE SLIŠALI ZA TISTO OKROGLO STAVBO V VITANJU?

Ja, to sem pa slišala, da je namenjena za raziskave vesolja.

6.5. ALI VESTE, KDO JE HERMAN POTOČNIK?

Ne, tega pa ne vem.

6.6. ALI MISLITE, DA STE Z NJIM V SORODU?

Ne vem, ker je Potočnikova »žlahta« zelo velika. Veliko jih je že pomrlo, veliko jih še živi, to še pa ni nobeden raziskoval.

IZPISKI IZ NADŠKOFIJSKEGA ARHIVA V MARIBORU

Družina

POTOČNIK Johana in Marije GERŠOVNIK

Kmetija je bila okoli leta 1799 v sestavi posestva Kuzman omenjena kot Kuzmanova koča. Pri terezijanskem popisu je imela št. Paka 41 (Kuzmani so imeli št 39 in 40), ob preštevilčenju po letu 1860 pa št. 73. V nepopolnem Statusu Animarumu (stanje duš) za Vitanje¹ je vpisan Johan POTOČNIK, rojen leta 1816. V vitanjski krstni knjigi se je leta 1825 na tem naslovu rodil Florjan, leta 1827 pa Georg POTOČNIK očetu Gregorju, ki je bil najemnik. Možno je, da so bili Johan, Florjan in Georg bratje, oče njihovega očeta pa Matheus POTOČNIK, rojen 1765. leta.

Na kmetiji je ostal Johan, ki se je pred letom 1849 poročil s 13 let mlajšo Marijo GERŠOVNIK, doma najverjetneje s severne strani Pohorja iz okolice Lovrenca oz. Ruš.

Rodilo se jima je sedem otrok:

1. MARIA, rojena 3. 1. 1849 na Paki 41², umrla pa je 15. 6. 1917,
2. PETER, rojen 29. 6. 1852 na Paki 41³, umrl pa 1. 10. 1854,
3. JOHANA, rojena 29. 7. 1862 na Paki 73⁴, umrla pa 25. 10. 1951 v Ljubnici,
4. HELENA, rojena 14. 4. 1864 na Paki 73⁵, umrla pa po enem letu,
5. **JOHAN**, rojen 3. 11. 1867 na Paki 73⁶, umrl 1. 7. 1949 doma na Paki,
6. FRANZ, rojen 21. 11. 1869 na Paki 73⁷, umrl 16. 11. 1950 in
7. IGNAZ, rojen 29. 7. 1872 na Paki 73⁸, umrl 25. 5. 1874.

Na tem naslovu so zabeležena tri rojstva nezakonskih otrok. Marija POTOČNIK je rodila AMALIJO (10. 5. 1870), ANO (27. 7. 1874) in KARLA (3. 10. 1877, umrl 10. 4. 1957).

Gospodar posestva je postal najstarejši preživeli moški potomec JOHAN.

¹ Nadškofijski arhiv Maribor (NŠAM), Status Animarum Vitanje, Paka,

² NŠAM, RMK Vitanje 1847-1863, stran 40,

³ NŠAM, RMK Vitanje 1847-1863, stran 73,

⁴ NŠAM, RMK Vitanje 1847-1863, stran 207,

⁵ NŠAM, RMK Vitanje 1864-1875, stran 31,

⁶ NŠAM, RMK Vitanje 1864-1875, stran 76,

⁷ NŠAM, RMK Vitanje 1864-1875, stran 115,

⁸ NŠAM, RMK Vitanje 1864-1875, stran 169.

Družina

POTOČNIK Johana in Antonije RAKOVNIK

Johan se je 3. 2. 1890 v Vitanju poročil⁹ z 21 let staro Antonijo RAKOVNIK, hčer Jožefa Rakovnika p.d. Konečnika in Marije Slatinšek.

Družina je živela in kmetovala na Johanovi kmetiji na Paki 73. V zakonu se jima je rodilo deset otrok:

1. **JOSEPHA**, rojena 8. 2. 1891¹⁰, umrla 13. 2. 1956 na cesti Socka–Vitanje,
2. JOHAN NEPOM., rojen 3. 4. 1892¹¹, poročen s Cecilijo Crnič, umrl 12. 2. 1938,
3. ALOJZIJA, rojena 9. 4. 1894¹², poročena z Antonom Jelenkom, umrla 13. 6. 1956,
4. ANA, rojena 17. 6. 1896¹³,
5. FRANC, rojen 13. 9. 1898¹⁴, umrl 9. 12. 1979 v Celju,
6. MARIJA, rojena 28. 12. 1900¹⁵, umrla 6. 8. 1993,
7. MONIKA, rojena 25. 3. 1903¹⁶, poročena z Matevžem Brecljem, umrla 20. 7. 1970,
8. DOMINIK, rojen 10. 5. 1907¹⁷, umrl 25. 7. 1937,
9. KONRAD, rojen 2. 2. 1909¹⁸, 4. 11. 1911 in
10. FRANČIŠKA, rojena 20. 3. 1912¹⁹, poročena s Francem Rošarjem, umrla 22. 5. 2000 v Celju.

Leta 1887 je v 70. letu starosti umrl Johan POTOČNIK²⁰, leta 1900 pa še njegova žena Marija, roj. RAKOVNIK²¹.

Na tem naslovu se je 19. 6. 1891 rodil nezakonski sin ALOJZ očetu Jakobu KREJANU in materi Jožefi POTOČNIK, kasneje pozakonjen.

16. 2. 1924 se je na tem naslovu rodil tudi Konrad, nezakonski sin Monike POTOČNIK, ki pa je že aprila istega leta umrl.

V tem času sta se na Paki 87 s hišnim imenom VRISK rodila CIRIL (28. 6. 1900) in JOŽEF (24. 1. 1901, frančiškanski brat EDMOND, umrl 6. 6. 1968) staršema Francu POTOČNIKU (rojten 1869 na Paki 73) in Marjeti, roj. BANOVSŠEK.

⁹ Nadškofijski arhiv Maribor (NŠAM), PMK Vitanje 1870-1892, stran 87,

¹⁰ NŠAM, RMK Vitanje 1875-1893, stran 186,

¹¹ NŠAM, RMK Vitanje 1875-1893, stran 211,

¹² NŠAM, RMK Vitanje 1893-1903, stran 28,

¹³ NŠAM, RMK Vitanje 1893-1903, stran 71,

¹⁴ NŠAM, RMK Vitanje 1893-1903, stran 111,

¹⁵ NŠAM, RMK Vitanje 1893-1903, stran 153,

¹⁶ NŠAM, RMK Vitanje 1893-1903, stran 193,

¹⁷ UE Slov. Konjice (UESK), RMK Vitanje 1904-1907,

¹⁸ UESK, RMK Vitanje 1904-1907,

¹⁹ UESK, RMK Vitanje 1907-1928, stran 55,

²⁰ NŠAM, MMK Vitanje 1878-1892, stran 70,

²¹ UESK, MMK Vitanje 1893-1938, stran 80.

Družina

BRODEJ Franca in Jožefe POTOČNIK

Franc BRODEJ, rojen 12. 8. 1886 na Breznu 8, zakonski sin katoliških staršev Jožefa BRODEJA in Jere, roj. VOGRIN, ter Jožefa POTOČNIK, rojena 8. 2. 1891 na Paki 73, zakonska hči katoliških staršev Johana POTOČNIKA in Antonije, roj. RAKOVNIK, sta se poročila 3. junija 1912 ob 11. uri pri maši v cerkvi Matere Božne na Hriberci. Za priči sta bila Jožef KUŠAR p.d. Tomažič in Anton ŠPEGELJ p.d. Žous. Poročil ju je župnik Arzenšek.

V zakonu se jima je rodilo šest otrok:

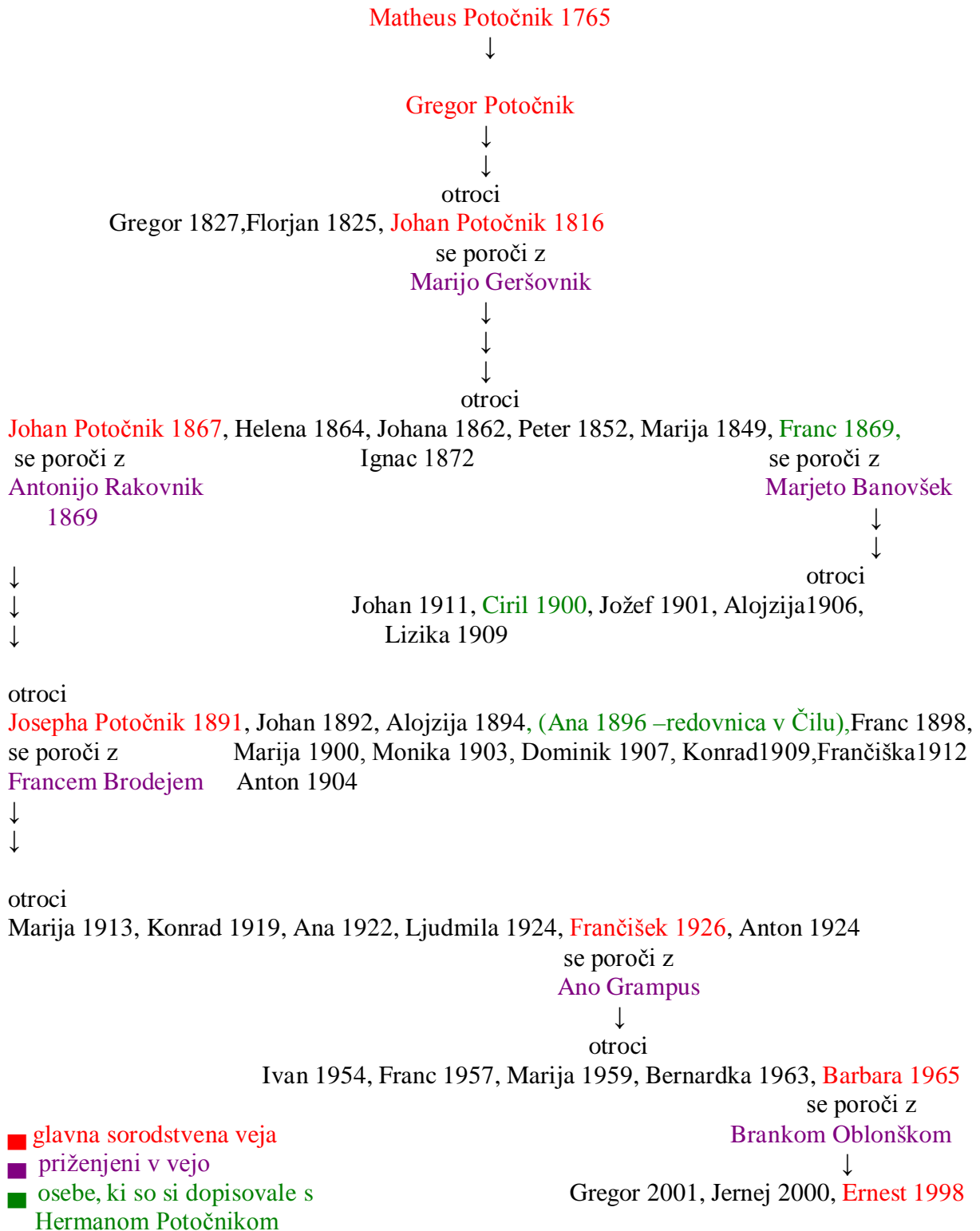
1. MARIJA, rojena 16. 11. 1913, poročena s Karlom Skokom, umrla 26. 5. 1992 v Socki,
2. KONRAD, rojen 12. 2. 1919, poročen z Marijo Pogladič, umrl 6. 1. 1978 v Celju,
3. ANA, rojena 25. 2. 1922, poročena s Francem Medvedom, umrla 17. 5. 1973 na Breznu,
4. LJUDMILA, rojena 24. 5. 1924, poročena s Francem Štrucom,
5. **FRANČIŠEK**, rojen 2. 10. 1926, poročen z Ano Grampus, umrl 15. 6. 1997 na Veliki Ravni,
6. ANTON, rojen 24. 5. 1924, poročen z Ano Vranc.

Priloge:

- 100_7980 Poroka Franc Brodej - Jožefa Potočnik
- 100_8012 Rojstvo Johana Potočnika
- 100_8013 Poroka Johan Potočnik – Antonija Rakovnik
- 100_8014 Rojstvo Jožefe Potočnik
- 100_8028 Smrt Johana Potočnika

SI AS 177CF C285/g/A03 Kataster Paka

DRUŽINSKO DREVO MOJIH PREDNIKOV POTOČNIKOV IZ PAKE
št. 41 in št. 73

MOJI PREDNIKI V SLIKI

Slika 22: **Johan Potočnik 1867** (gospodar na posestvu Potočnik, imel je uhan in bil tedanji vitanjski župan, moj prapradedek)

Slika 23: **Njegova hči Jožefa Potočnik 1891** (moja prababica)

Slika 24: **Njegov vnuk Franc Brodej 1926** (moj stari oče)

Slika 25: **Njegova pravnukinja Barbara Brodej-Oblonšek 1965** (moja mama)

Slika 26: **Jaz pa sem njegov prapravnuk Ernest 1998** (Franc – moje krstno ime) Oblonšek

SKLEP O RAZISKAVI SORODSTVA

Iz raziskave sem odkril, da je rod Hermana Potočnika zelo daleč raziskan le po vejah njegove mame Minke – Marije Kokošinek, saj njeni daljni predniki izvirajo iz plemiške rodbine Von Franken in po vejah njegove stare mame po očetovi strani, torej rodbine Vošnjak, ki je izhajala iz Vitanja in se leta 1750 preselila v Šoštanj. Njihov rod seže nazaj v leto 1542, ko so bili Woschnakhi še podložniki gosposčine Eckenstein pri Velenju.

Če pa pogledamo rod Hermana Potočnika po očetovi strani, pa izvemo dokaj malo. Oče je bil Jožef Potočnik, rojen leta 1841 v Zgornjem Razborju pri Podgorju pri Starem trgu pri Slovenj Gradcu. Ali je imel kaj bratov in sester, iz literature ni razvidno. Njegov oče je bil Franc Potočnik, naveden kot usnjar iz Slovenj Gradca. Tudi zanj ni iz literature razvidno, ali je imel brate ali sestre. Iz vira (PMK ŠOŠTANJ 1825–1855, stran 5) izvemo, da sta se 25. 1. 1826 v cerkvi sv. Mihaela v Šoštanju poročila FRANZ POTOTCHNIG, star 33 let, stanujoč Trg Slovenj Gradec št. 41, očeta SIMONA in matere MARIJE, in JOSEPHA VOSHANAG, stara 25 let, očeta MIHAELA in matere ... (op. nečitljivo napisano). Iz vira (RKM SLOVENJ GRADEC 1828–1841, stran 41) pa izvemo, da se je 7. 3. 1841 na naslovu Trg Slovenj Gradec 41 rodil JOSEF očetu FRANZU POTOTSCHNIGU in materi JOSEFI WOSCHNIAK. Jožefa Vošnjak je bila rojena 17. 2. 1802. Doma je bila iz Šoštanja in izhajala je iz velike usnjarske družine Woschnagg, ki je leta 1788 kupila usnjarno v Šoštanju. Njen mož FRANZ POTOČNIK pa je bil torej rojen 1793. leta, če je bil ob poroki star 33 let. Iz knjige Vošnjaki industrialci iz Šoštanja, iz njihovega rodovnika ugotovimo, da je oče JOSEPHE VOSHANAG – MIHAEL, rojen 3. 9. 1769, umrl 2. 3. 1843, bil usnjar v Šoštanju od 1788 »PRI MIHELU« št. 32, 54. Njegova žena in mati JOSEPHE pa je bila URŠULA, rojena PREKORŠEK iz Vojnika. Ti podatki kažejo na to, da POTOČNIKI, Hermanovi predniki, izvirajo iz Slovenj Gradca, povezava s PAKO pa bi pokazala samo raziskava vitanjskih matičnih knjig, ki bodo dosegljive šele v spomladanskih mesecih.

Herman Potočnik je imel še sestro Francko, rojeno 1875. leta, poročeno z mornariškim zdravnikom, brata Adolfa, rojenega 1876. leta, ki se poroči z Ilse, in brata Avgusta, rojenega 1885. leta, ki umre pri svojih 20 letih.

Zdaj pa pogledajmo rod mojih prednikov na Paki pri Vitanju.

Iz raziskave je razvidno, da je kmetija, kjer so prebivali prvi Potočniki, bila omenjena kot

Kuzmanova koča s hišno številko Paka 41, saj je spadala v sestavo Kuzmanovega posestva, ki je bilo zabeleženo pod hišno št. Paka 39 in Paka 40. Ob preštevilčenju po letu 1860 pa je koča dobila št.73. Prvi, ki je tam zabeležen, je MATHEUS POTOČNIK, rojen 1765. leta, ki je bil tam verjetno najemnik. Tu so zabeleženi še:

- JOHAN POTOČNIK, rojen 1816. leta,
- FLORJAN POTOČNIK, rojen 1825. leta,
- GREGOR POTOČNIK, rojen 1827. leta, ki se je rodil očetu GREGORJU, ki je bil tam najemnik.

Sklepamo lahko, da so bili JOHAN, FLORJAN in GREGOR bratje, njihov oče pa GREGOR, ki je bil najemnik v Kuzmanovi koči, njegov oče pa MATHEUS.

Če se vrnemo na usnjarje Potočnike iz Sl. Gradca, najdemo njihov najstarejši ohranjen zapis v računu cehovske skladnice (združenje obrtnikov v stanovske organizacije cehe). V edino ohranjeno knjigo usnjarskega ceha in računa cehovske skladnice je bilo zapisano 15 gospodov mojstrov in njihov prispevek 12 goldinarjev leta 1838–1840, med njimi najdemo tudi JOSEPHA POTTOCSEHNIGA iz Sl. Gradca in FRANZA POTOCSEHNIGA.

Vprašanje je, ali je kateri od teh dveh izviral iz Pake pri Vitanju.

Vemo tudi to, da je spadala Paka pred letom 1792 skupaj pod Vitanje. Po tem letu pa se je delila na Vitanje (Potočniki, Brložniki, Urmi ...) in Gornji Dolič (Kuzmani, Termodi, Požegi...). Danes so Potočniki občina Vitanje, Kuzmani občina Mislinja.

Zgornji in Spodnji Razbor sta spadala pod Razbor pri Slovenj Gradcu, ki je samostojna župnija že najmanj od leta 1716 dalje. V njenih matičnih knjigah ni vpisano rojstvo Hermanovega očeta, je pa leta 1839 vpisano rojstvo Jožefa Potočnika (umrl naj bi 1881. leta) očetu Mihaelu in Mariji Pečar. Zato smo hoteli pogledati še vitanjske matične knjige pred letom 1841, torej med leti 1697–1847, toda sedanji župnik je izjavil, da je po prejšnjem pokojnem župniku prevzel knjige v obupnem stanju in jih bo šele v pomladnih mesecih ob pomoči specialistov arhivarjev uspel rešiti in urediti. Tako se tu zame raziskovanje konča. Moje predvidevanje je, da je bil FRANC POTOČNIK (Hermanov stari oče) sin MATHEUSA POTOČNIKA. Sklepamo lahko, da je bil FRANC rojen med leti 1792–1802, ker vemo, da je njegova žena rojena 1802. leta. Možno je, da je kateri od usnjarjev Potočnikov kupil kmetijo, saj so premožni obrtniki veliko kupovali kmetije in gozdove na Paki, bogate z lesom. Veliko je možnosti, ki pa so žal še neraziskane.

Kaj pa sem odkril sam?

Prvi pomembni podatek, ki sem ga odkril, je seveda ta, da je dr. Janko Rupnik, rojak iz Vitanja, izjavil, da HERMANOV rod izvira iz Pake pri Vitanju in da je tudi sam daljni sorodnik Hermana Potočnika. Žal je leta 2004 umrl, to je tudi potrdil vitanjski župan, s katerim smo se pogovarjali, saj pozna veliko dejstev iz Hermanovega življenja zlasti o sorodstvu.

Po pripovedi sorodnikov sem odkril, da si je HERMAN Potočnik dopisoval z nekaterimi našimi sorodniki. To so bili: FRANC POTOČNIK, rojen 1869 na Paki⁷³, ta je bil vojaški častnik. Torej, ko se je pričela 1. sv. vojna, je bil star 46 let, HERMAN POTOČNIK pa 22 let. Oba sta bila častnika in oba v vojski. Lahko da sta se spoznala v vojski in si kasneje dopisovala, lahko da je bilo med njima daljno sorodstvo. Dopisoval si je tudi s sinom FRANCA POTOČNIKA, CIRILOM, rojenem leta 1900. Njima naj bi pošiljal nekakšne svoje članke, ki so bili objavljeni v časopisu, verjetno na Dunaju, kjer je takrat živel. Teh člankov pa FRANC in CIRIL nikoli nista prejela, vedno sta dobila le vsebino pisma, v katerem je bilo omenjeno, da pošilja članke. Ker so ugotovili, da nekdo pregleduje pošto in jemlje POTOČNIKOVE članke, so sklenili, da HERMAN članke pošlje teti ANI – NANIKI (rojena leta 1896 na Paki) v Ameriko – Čile, kjer je bila redovnica, ona pa jih s povratno pošiljko pošlje v Vitanje. Tudi tako niso uspeli. Prispela je vedno vsebina pisma, kjer je bilo omenjeno, da pošilja članke, toda člankov v ovojnici zopet ni bilo. Teta ANA – NANIKA si je dopisovala tudi z mojo prababico JOŽEFO, saj sta bili sestri in še z drugimi brati in sestrami. Lahko da je v njihovih pismih bil kdaj tudi omenjen HERMAN POTOČNIK, toda o tem se ni govorilo, ali pa se je pozabilo, ker je bil takrat pač nepomemben.

A za njegovo pomembnost, učenost, vrednost njegovih člankov in odkritje pa so takrat dobro vedeli že tudi tisti, ki so njegove članke prestregli. Po pripovedi naj bi to storile različne tajne službe, ki so takrat delovale. Prepričan sem, da sem blizu odkritju sorodstvenih vezi med Hermanom Potočnikom in mano, le uradna dokazila še manjkajo. To mi je dalo navdih za nadaljnje raziskovanje, ko bodo knjige v Vitanju ustrezno obnovljene in arhivirane.

**MOJE DREVO ŽIVLJENJA IMA OGROMNO KROŠNJO IN JE DOBRO
ZAKORENINJENO, TAKO DOBRO KLJUBUJE ČASU IN VIHARJU.
NEKATERE VEJE IMAJO VEČ POGANJKOV, NEKATERE SE POSUŠIJO, POLOMIJO,
ZAKRIJEJO – POZABIJO, DRUGE SPET POŽENEJO NOVE POGANJKE. TAKO
KLJUBUJE ČASU IN VIHARJU ŽE NEKAJ STOLETIJ.**

ARHIV DOMAČIH SLIK IN ARHIV V NŠAM

Slika 27: Teta ANA – NANIKA POTOČNIK 1896 (redovnica v Čilu, ki si je dopisovala s Hermanom Potočnikom), na sliki spodaj je njen oče JOHAN POTOČNIK in njen brat TONA

Slika28: Na sliki so: zadaj levo JOHAN POTOČNIK 1867, ki je boter svojemu vnuku ANTONU BRODEJU (1924) - spredaj in njegov sin ANTON-TONA POTOČNIK (1904), ki je boter nečaku FRANCU BRODEJU (1926) - spredaj.

Slika 29: Sestri: na levi je MARIJA-MIMA (1900), na desni FRANCKA (1912) in brat FRANC (1898), prevzemnik kmetije pri Potočniku.

POROČNA KNJIGA V 1870 - 1892 - VITANJE

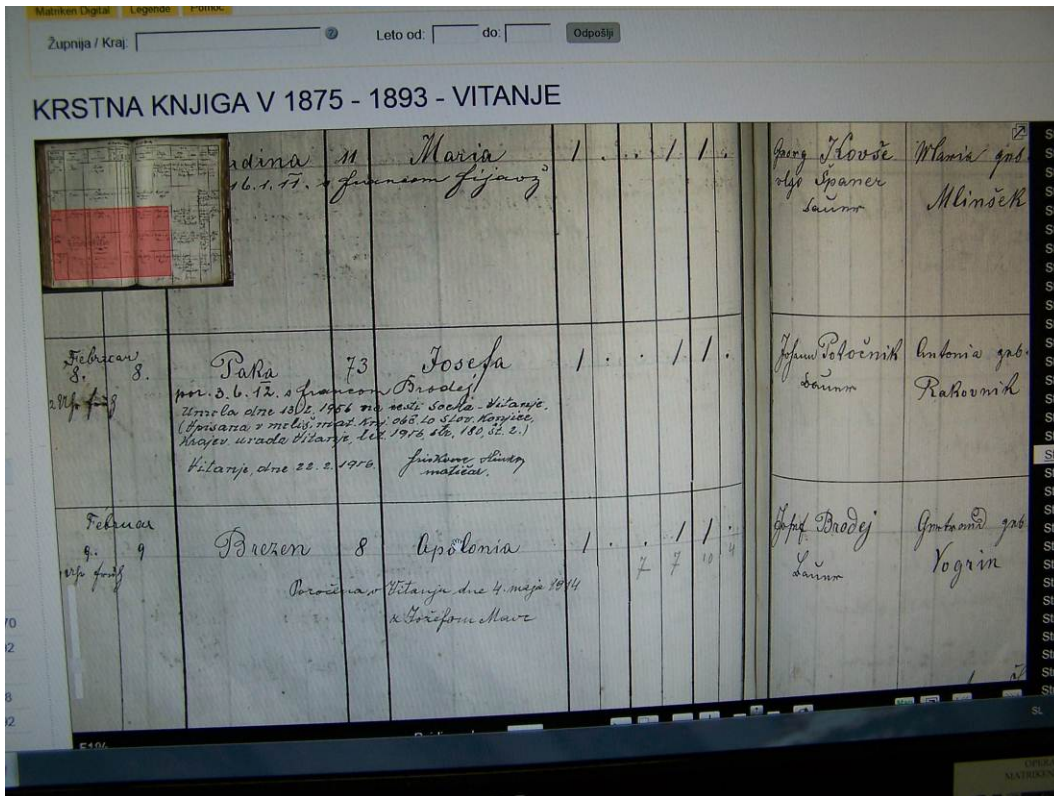
Trauungs-										Buch.					
Namen		Bräutigam					Braut								
Namen des Brauend Priesters		Namen		Religion	Alter	Stand	Namen des Eltern und ihre Einwilligung		Namen		Religion	Alter	Stand	Namen des Eltern und ihre Einwilligung	
		Katholisch	Evangelisch	anderer	Jahre	Tag	Monat	Jahr	Katholisch	Evangelisch	anderer	Jahre	Tag	Monat	Jahr
Fehrer Peter		Johann Potočnik		1.	29.	1.	Anton Potočnik, Anton Potočnik in Peter Potočnik, beide in Pota, 1843 in Pota auf dem Namen des Vaters, Maria geb. Grotter, mit dem Pater Potočnik.		Anton Potočnik		1.	31.	1.	Anton Potočnik, Anton Potočnik in Peter Potočnik, beide in Pota, 1843 in Pota auf dem Namen des Vaters, Maria geb. Grotter, mit dem Pater Potočnik.	
Fehrer Anton		Anton Potočnik		1.	32.	1.	Anton Potočnik, Anton Potočnik in Peter Potočnik, beide in Pota, 1843 in Pota auf dem Namen des Vaters, Maria geb. Grotter, mit dem Pater Potočnik.		Anton Potočnik		1.	32.	1.	Anton Potočnik, Anton Potočnik in Peter Potočnik, beide in Pota, 1843 in Pota auf dem Namen des Vaters, Maria geb. Grotter, mit dem Pater Potočnik.	

Slika 30:(NŠAM),PMKVitanje 1870-1892 stran 87-(Poroka Johana Potočnika in Antonije roj.Rakovnik)

RSTNA KNJIGA IV 1864 - 1875 - VITANJE

Ort		Namen		Religion		Geschlecht		Eltern	
Namen des Taufelings		Namen des Taufelings		Katholisch	Evangelisch	Knaben	Mädchen	Name und Stand des Vaters	Name und Familienname der Mutter
20.	Dresen	59	Simon	1.	1.	1.	1.	Johann Leuschnik bunars	Amigunt yborna Dobny
November 3. 3.	Paak	73	Johan	1.	1.	1.	1.	Johann Potočnik bunars	Alwin yborna Keschornik
November 7.	Dolitsch	84	Cecilia	1.	1.	1.	1.	Ludwig Speger bunars	Alwin yborna Graf

Slika 31: (NŠAM),RMK Vitanje 1864-1875 stran 76,(rojstvo Johana Potočnika)

Slika 32: (NŠAM),RMK Vitanje 1875-1893 stran 186,(rojstvo Josefe Potočnik)

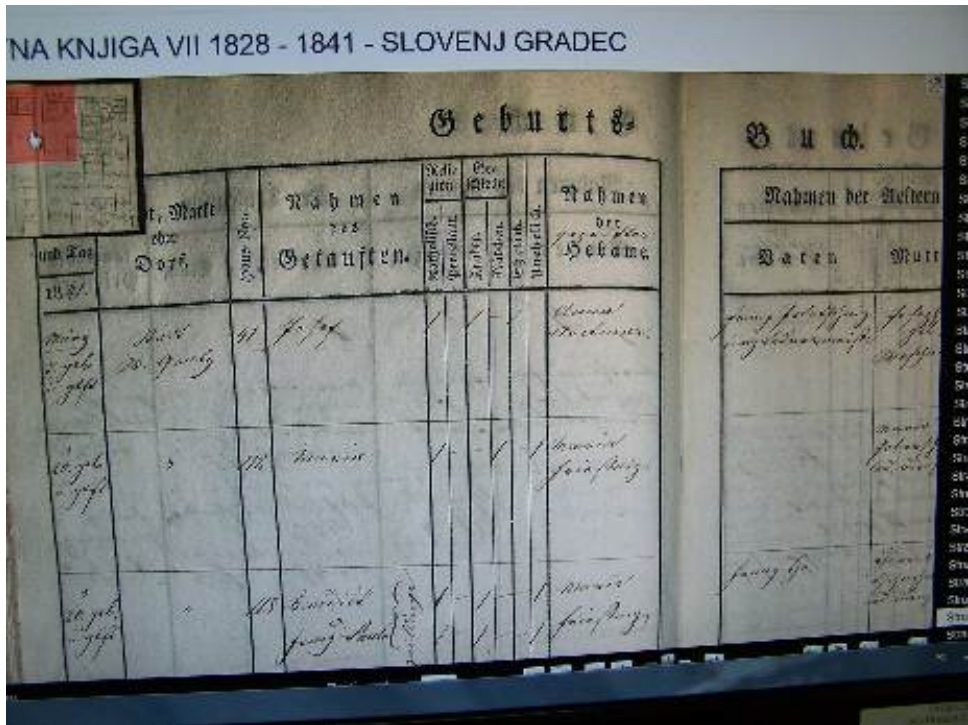
Slika 33: (100_7980 Poroka Franca Brodeja in Jožefe Potočnik,3 junij 1912 ob 11 uri v cerkvi Matere Božje na Hriberci)

Trauung.						
Anno 1825	M a h m e n		B r ä u t i g a m			
	Monat und Tag	Stand und Haus No.	des trauenden Priesters.	M a h m e n	St. u. u. n. g.	St. u. u. n. g.
Januar 1825	St. Michael No. 111	Michael Potočnik Lajster	Joseph Potočnik Lajster Maria Potočnik Lajster Michael Potočnik Lajster Katharina Potočnik Lajster Anna Potočnik Lajster 1825	1	1	1
Januar 1825	St. Michael No. 111	Michael Potočnik Lajster	Joseph Potočnik Lajster Maria Potočnik Lajster Michael Potočnik Lajster Katharina Potočnik Lajster Anna Potočnik Lajster 1825	1	1	1

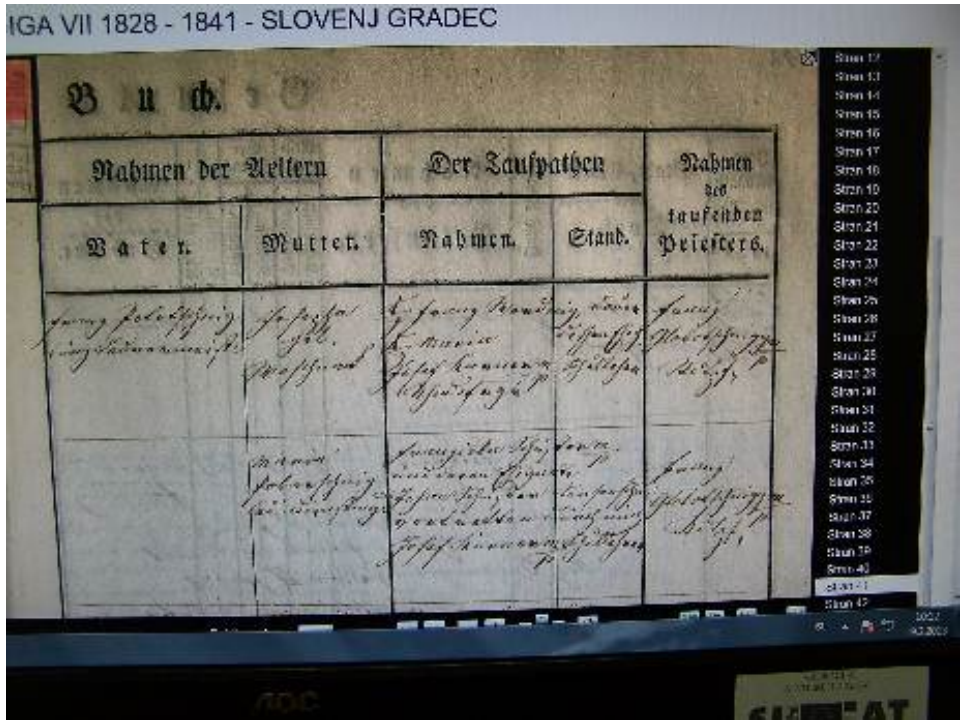
Slika 34: (PMK ŠOŠTANJ 1825-1855, stran 5) - poroka Franca Potočnika in Josephe Voschnag.

Trauung.						
Anno 1825	B r a u t		B e s t ä n d e			
	Monat und Tag	Stand und Haus No.	M a h m e n	St. u. u. n. g.	M a h m e n	St. u. u. n. g.
Januar 1825	St. Michael No. 111	Michael Potočnik Lajster	Joseph Potočnik Lajster Maria Potočnik Lajster Michael Potočnik Lajster Katharina Potočnik Lajster Anna Potočnik Lajster 1825	1	1	1
Januar 1825	St. Michael No. 111	Michael Potočnik Lajster	Joseph Potočnik Lajster Maria Potočnik Lajster Michael Potočnik Lajster Katharina Potočnik Lajster Anna Potočnik Lajster 1825	1	1	1

Slika 35: (PMK ŠOŠTANJ 1825-1855, stran 5) - poroka Franca Potočnika in Josephe Voschnag, 25.1.1826 v cerkvi sv. Mihaela v Šoštanju. (oče in mati Hermana Potočnika)

Slika 37: (RKM SLOVENJ GRADEC 1828-1841, stran 41) – rojstvo Josefa Pototschniga.

Slika 38: (RKM SLOVENJ GRADEC 1828-1841, stran 41) – rojstvo Josef Pototschnig, ki se je rodil 7.3.1841, Trg Slovenj Gradec 41. (oče Hermana Potočnika)

VIRI IN LITERATURA

PROBLEM VOŽNJE PO VESOLJU (Slovenska matica Ljubljana 1999) Herman Potočnik, uredil Sandi Sitar, prevod Peter Srakar.

VOŠNJAKI INDUSTRIJALCI IZ ŠOŠTANJA (Šoštanj 2005) Miran Aplinc.

ASTRONOMIJA (za Slovenijo izdala založba Narava d.o.o., Olševsek, Preddvor 2006).

RESNIČNE PUSTOLOVŠČINE: ODKRIVANJE VESOLJA(Tehniška založba Slovenije d.d.) urednik Bojan Švigelj.

ZVEZDE IN PLANETI(zbirka Kažipot,Učila international,založba,d.o.o.,Tržič,2008) Mike Goldsmith.

NOORDUNG. DOC(Založba Rokus Klett, Ljubljana 2009).

VESOLJE (Velika ilustrirana enciklopedija, Mladinska knjiga, Ljubljana 2008).

VITANJČAN(Glasilo Občine Vitanje, št. 20, 20. december 2007, št. 38, 21. junij 2012, št. 23, 25. september 2008).

PUBLIKACIJA DELAK (Občina Vitanje, junij 2008, avtorja:Miha Turšič in Dragan Živadinov).

<http://www.noordung.info/NoordungSlo.pdf>

http://www.mladinska.com/readens_digets/aktualno/aktualnost?aid=1548

www.rtv slo.si/odprtikop/dokumentarci/noordung-herman-potocnik-pionir-vesoljskih-potovanj/

http://sl.wikipedia.org/wiki/herman_Poto%C4%8Dnik

www.inovativnost.net/okna/sitar.html

www.vitanje.si/index.php/herman-potocnik-noordung/prireditve.html?start=15

www.vitanje.si/index.php/herman-potocnik-noordung/prireditve/48-razstava-umbot-noordung-v-bruslju.html

www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/primoz-premzl-na-dunaju-nasel-noordungov-grob

www.delo.si/clanek/0243521

www.zurnal24.si/clovek-na-marsu-ze-leta-2030-clanek-119149

www.harvardi.com/herman_potocnik.php

https://www.google.si/#hl=sl&gs_rn=2&gs_ri=hp&tok=xpa6YWODJ4ekOS6ak0ckvg&cp=2&gs_id=1p2&xhr=t&q=KSEvt&es_nrs=tr

<http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2007080105232030>

<http://www.um.si/univerza/medijsko-sredisce/dogodki/Strani/dogodek.aspx?dID=127>

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Rodoslovje>

<http://vkljucitev.wordpress.com/2008/07/29/roman-brvar-kako-so-k-imenom-dodali-priimke/>

Nadžkofijski arhiv v Mariboru (NŠAM), Status Animarum Vitanje, Paka,

NŠAM, RMK Vitanje 1847-1863, stran 40,

NŠAM, RMK Vitanje 1847-1863, stran 73,

NŠAM, RMK Vitanje 1847-1863, stran 207,

NŠAM, RMK Vitanje 1846-1875, stran 31,

NŠAM, RMK Vitanje 1864-1875, stran 76,

NŠAM, RMK Vitanje 1864-1875, stran 115,

NŠAM, RMK Vitanje 1864-1875, stran 169.

Nadžkofijski arhiv Maribor (NŠAM), PMK Vitanje 1870-1892 stran 87

NŠAM, RMK Vitanje 1875-1893, stran 186,

NŠAM, RMK Vitanje 1875-1893, stran 211,

NŠAM, RMK Vitanje 1893-1903, stran 28,

NŠAM, RMK Vitanje 1893-1903, stran 71,

NŠAM, RMK Vitanje 1893-1903, stran 111,

NŠAM, RMK Vitanje 1893-1903, stran 153,

NŠAM, RMK Vitanje 1893-1903, stran 193,

NŠAM, PMK Šoštanj 1825-1855, stran 5,

NŠAM, RKM Slovenj Gradec 1828-1841, stran 41.

UE SLOVENSKE KONJICE (UESK),RMK Vitanje 1904-1907,

UESK, RMK Vitanje 1904-1907,

UESK, RMK Vitanje 1907-1928 stran 55,

NŠAM, MMK Vitanje 1878-1892 stran 70,

UESK, MMK Vitanje 1893- 1938 stran 80.

SI AS 177CF C285/g/A03 Kataster Paka